

Nr 90.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående försäljning av vissa kronoegendomar och lägenheter från sådana egendomar; given Stockholms slott den 5 februari 1937.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt under punkterna 1:o—20:o.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

A. Pehrsson-Bramstorp.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 5 februari 1937.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, MÖLLER, LEVINSON, ENGBERG, SKÖLD, NILSSON, QUENSEL, FORSLUND.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Pehrsson-Bramstorp, anhåller att få underställa Kungl. Maj:ts prövning vissa ärenden angående försäljning av kronoegendomar och lägenheter från sådana egendomar, vilka ärenden synts böra föranleda framställning till riksdagen, samt anför härom följande:

1:o.

Skarnholms kronoäng i Stockholms län.

Kronoegendomen Skarnholms kronoäng i Färentuna socken av Stockholms län är genom domänstyrelsens den 21 augusti 1925 utfärdade kontrakt utarrenderad för tiden 14 mars 1927—14 mars 1937 mot en årlig avgäld av 670 kronor.

Uppskattningsförrättning har hållits å egendomen år 1935.

Av det vid förrättningen förda protokollet jämte tillhörande handlingar, däribland en av t. f. extra lantmätaren C. A. Virde år 1913 över egendomen upprättad karta med tillhörande beskrivning, inhämtas bland annat:

Egendomen, som är belägen å Svartsjölandet invid sjön Mälaren 42 kilometer från Stockholm, innehåller en areal av 60.9830 hektar, därav 27.7340 hektar tomt och åker, 19.0190 hektar äng och 14.2300 hektar avrösningsjord.

Åkern består av lermylla och ligger till stor del lågt samt är utsatt för översvämning. Ängen användes delvis till bete, delvis till slätter. Skogsmarken utgöres av med ek bevuxen hagmark, vilken av arrendatorn användes som betesmark.

Å egendomen finnas inga torp eller lägenheter. Samtliga å egendomen varande hus tillhöra arrendatorn. Samfällighet saknas. Elektriska ledningar finnas icke framdragna över egendomen.

Då något intresse för egendomens bibehållande i kronans ägo icke ansåges föreligga, har *uppskattningsnämnden* föreslagit, att egendomen skulle försälas och hembjudas nuvarande arrendatorn Erik J. Friberg.

Egendomen har saluvärderats till 19,300 kronor, därav 4,400 kronor för avrösningsjord med skog. Värderingen är verkställd under förutsättning, att egendomen komme att försälas i det skick, vari densamma i enlighet med det om egendomen gällande arrendekontraktet skulle vid arrendetidens slut av egendomens arrendator överlämnas.

Några särskilda villkor för egendomens användning efter försäljningen eller om återköpsrätt för kronan har nämnden icke funnit erforderliga.

Arrendatorn Friberg har förklarat sig villig att till angivna saluvärde, 19,300 kronor, förvärva egendomen.

Överjägmästaren har förklarat sig icke hava något att erinra mot uppskattningsnämndens förslag att försäla egendomen. Han har emellertid framhållit, att vid beräkningen av saluvärdet av avrösningsjord med skog felräkning föreläge och att detta fördenskull borde höjas med 100 kronor.

Med skrivelse den 8 juli 1936 har *domänstyrelsen* överlämnat ärendet till Kungl. Maj:t samt därvid anfört i huvudsak följande.

Styrelsen biträdde uppskattningsnämndens försäljningsförslag. Beträffande saluvärdet, 19,300 kronor, hade styrelsen icke funnit nödigt göra någon ändring. Egendomen borde upplåtas med full och oinskränkt äganderätt och i befintligt skick tillträdas av köpare den 14 mars 1937.

Friberg hade innehaft egendomen på arrende från den 14 mars 1928. Han hade således vid arrendetidens utgång icke arrenderat egendomen under mer än 9 år, vadan hembud i författningsenlig ordning icke torde kunna medgivas honom. Styrelsen hade dock för sin del icke något att erinra emot att egendomen direkt försåldes till Friberg, vilken under sin arrendetid väl hävdade densamma och för övrigt ägde egendomens samtliga åbygnader.

Köpeskillingen för egendomen borde erläggas i enlighet med stadgandena i §§ 21 och 22 A förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. Vid försäljning av egendomen borde i övrigt bestämmelserna i berörda förordning i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

Jag har intet att erinra mot domänstyrelsens förslag och hemställer alltså, *Departement- chejen.* att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att den i Färentuna socken av Stockholms län belägna egendomen Skarnholms kronoäng må för en köpeskillning av 19,300 kronor försäljas till arrendatorn Erik J. Friberg under villkor, att egendomen försäljes med tillträde den 14 mars 1937, att egendomen försäljes i det skick, vari den vid tillträdet befinner sig, att samtliga kronan och arrendatorn Friberg tillkommande å arrendekontraktet om egendomen grundade rättsanspråk gentemot varandra skola i och genom försäljningen anses vara reglerade, att köpeskillingen för egendomen erlägges på sätt i §§ 21 och 22 A förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. stadgas, samt att vid försäljningen av egendomen bestämmelserna i berörda förordning i tillämpliga delar i övrigt skola lända till efterrättelse.

2:o.

Stora Mällösa nr 1 i Stockholms län.

Kronoegendomen 1 mantal Stora Mällösa nr 1 i Vallentuna socken av Stockholms län är genom domänstyrelsens den 19 mars 1915 meddelade kontrakt utarrenderad för tiden 14 mars 1916—14 mars 1936 mot en årlig avgäld av 2,000 kronor.

Uppskattning har hållits å egendomen under år 1935.

Av det vid uppskattningsförrättningen förda protokollet med tillhörande handlingar, däribland en av förste lantmätaren Thure Essén år 1893 upprättad och år 1912 av vikarien för extra lantmätaren O. Bagger-Jørgensen, Sven Kullman, kopierad och kompletterad karta över egendomen med tillhörande tvenne beskrivningar inhämtas bland annat:

Egendomen, förlagd i två, på ett avstånd från varandra av en halv kilometer liggande skiften, är belägen 8 kilometer från Vallentuna järnvägsstation vid Stockholm—Rimbobanan och 30 kilometer från huvudstaden. Egendomen innehåller en areal av 100.3080 hektar, därav 79.7920 hektar tomt och åker, 18.7760 hektar avrösningsjord och 1.7400 hektar impediment.

Åkern består till hälften av god lermylla på lerbotten; andra hälften utgöres av dyjord, varav cirka 8 hektar äro s. k. dōjord. Betesmark saknas. Skogsmarken är medelgod och innehåller ett virkesförråd av cirka 584 kubikmeter.

Vid egendomen befintliga, å utskiftet belägna torpet Örn är numera, sedan dess byggnader nedrivits, brukat under huvudgården. Torpet innehåller 6.1480 hektar åker och 4.3100 hektar skogsmark.

Kronans å egendomen varande hus äro till större delen i otillfredsställande och bristfälligt skick. Särskilt äro egendomens arbetarbostäder i ett synnerligen bedrövligt tillstånd. Ombyggnad och modernisering äro därför ofrånkomliga ifråga om samtliga kronans hus med undantag av mangårdsbyggnaden och logen, vilka äro i någorlunda gott skick.

Egendomen har icke del i samfällighet.

Egendomen har taxerats till 55,000 kronor, därav skogsvärde 400 kronor.

Uppskattningsnämnden har icke funnit egendomens belägenhet eller allmänna arrondering föranleda till egendomens bibehållande i kronans ägo för eventuellt uppkommande behov. Ett överförande av egendomen till statens jordnämnd för att genom dess försorg uppstyckas till mindre jordbruk har uppskattningsnämnden på grund av åkerarealens läge och olämpliga beskaffenhet icke funnit lämpligt.

Med hänsyn särskilt till de dryga kostnader, cirka 22,000 kronor, som ett försättande av egendomens byggnadsbestånd i tillfredsställande skick skulle medföra för statsverket, har nämnden ansett det vara för kronan förmånligast att avyttra egendomen.

Egendomen skulle enligt nämndens förslag uppdelas och försäljas i två lotter. Den ena lotten, utgörande ett mindre område om 1.4800 hektar åker av torpet Örn, är avsedd att tilläggas en området angränsande lägenhet, Herräng eller Mällösa 3⁴. Den andra lotten skulle utgöra egendomen i övrigt.

Lotterna hava å den i ärendet företedda kartan betecknats, det mindre området med litt. B och återstoden av egendomen med litt. A.

Lotten litt. A har av nämnden saluvärderats till 43,600 kronor, därav för skog och skogsmark 2,700 kronor. Lotten litt. B har åsatts ett saluvärde av 1,480 kronor.

Saluvärderingen av lotten litt. A har verkställt under förutsättning, att densamma skulle av arrendatorn överlåtas i det skick, vari den på grund av det om egendomen gällande arrendekontraktet skulle av honom överlämnas. Lotten litt. B har värderats i befintligt skick.

Några föreskrifter om lotternas användning eller om återköpsrätt för kronan har nämnden icke funnit erforderliga.

Förenämnda lägenheten Herräng eller Mällösa 3⁴ innehåller en areal av cirka 30 tunnland åkerjord och äges av Ebba Andersson. Lägenhetens byggnader äro belägna omedelbart i gränsen till kronoegendomen, varför lägenhetshavaren hos nämnden anhållit att få från kronoegendomen inköpa mark för erhållande av behövt utrymme omkring åbyggnaderna.

Nämnden har förordat, att lotten litt. B skulle hembjudas Ebba Andersson, vilken även förklarat sig vilja till åsatt saluvärde förvärva lotten.

Lotten litt. A skulle hembjudas egendomens arrendator, Sjunne Fridolin, vilken sedan den 14 mars 1922 innehaft egendomen på arrende och under nämnda tid väl brukat densamma. Fridolin har meddelat, att han önskade inköpa lotten till det åsatta saluvärdet.

Överjägmästaren har icke haft något att erinra mot dispositionsförslaget.

Överlantmätaren har förklarat hinder icke föreligga mot avstyckning av lotten litt. B såsom särskild bostadslägenhet.

Domänstyrelsen har med skrivelse den 16 januari 1936 överlämnat ärendet till Kungl. Maj:t och därvid anfört i huvudsak följande.

Styrelsen biträdde det av uppskattningsnämnden framlagda dispositionsförslaget och hade icke något att erinra mot de lotterna åsatta saluvärdena.

Lotterna borde försälas med full och oinskränkt äganderätt. Några föreskrifter om lotternas användning eller om återköpsrätt ansåge styrelsen därför i likhet med uppskattningsnämnden icke vara påkallade. Båda lotterna borde överlåtas i befintligt skick och med tillträdesrätt den 14 mars 1936. Hembud borde tillerkännas arrendatorn Fridolin å lotten litt. A.

Ågaren av lägenheten Herräng eller Mällösa 3⁴, Ebba Andersson, vilken av nämnden föreslagits till erhållande av hembuds rätt å lotten litt. B, torde enligt författningen icke kunna medgivas dylik. Styrelsen hade dock för sin del ingenting att erinra emot att lotten direkt försålde till henne. Köpeskillingen borde därvid erläggas i enlighet med bestämmelserna i §§ 21 och 22 B förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m., och borde om köpet även i övrigt stadgandena i nämnda förordning i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

I blivande köpekontrakt borde köparen av lotten litt. B ävensom annan köpare av lotten litt. A än arrendatorn Fridolin tillförbindas att, därest kronan nödgades till den sistnämnde utgiva ersättning för av honom till äventyrs å lotterna verkställd höstplöjning, trädesberedning och sådd, gottgöra kronan vad kronan i nämnt hänseende erlagt.

Därest lotten litt. A komme att förvärvas av arrendatorn Fridolin, borde denne förpliktas att avstå från honom på grund av gällande arrendekontrakt om egendomen tillkommande anspråk på ersättning för trädesbruk, höstplöjning och sådd, som verkställts å lotten.

Statens jordnämnd har i avgivet utlåtande den 20 april 1936 efter besiktning av egendomen förklarat sig ej vilja förorda dess överförande till arrendegnahmetsfonden.

Jag ansluter mig till uppskattningsnämndens, av domänstyrelsen biträdda Departement-
chefen. försäljningsförslag och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kronoegendomen 1 mantal Stora Mällösa nr 1 i Vallentuna socken av Stockholms län må försälas i förberörda, å den av förste lantmätaren Thure Essén upprättade och av Sven Kullman kopierade och kompletterade kartan med litt. A och B betecknade lotten mot av uppskattningsnämnden angivna saluvärden,

lotten litt. B till Ebba Andersson och

lotten litt. A enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. med hembuds rätt enligt 9 § förordningen för arrendatorn Sjunne Fridolin;

skolande beträffande försäljningarna i övrigt gälla, att lotterna försälas med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1937, att lotterna försälas i det skick, vari de vid tillträdet befinna sig, att endast kronan tillhöriga hus och anläggningar ingå i försäljningarna, att förbehåll göres för de jämkningar i lotternas gränser och arealer, som vid avstyckningsförrättning kunna befinnas erforderliga, att köpare av lotterna i blivande köpehandlingar tillförbindas att, därest kronan

nödgas till egendomens arrendator utgiva ersättning för av denne till äventyrs å egendomen verkställd höstplöjning, trädesberedning och sådd, gottgöra kronan vad kronan i sådant hänseende erlagt, *att*, därest lotten litt. A kommer att förvärfvas av Fridolin, denne skall vara förpliktad att avstå från honom enligt gällande arrendekontrakt om egendomen tillkommande anspråk på ersättning för å lotten verkställd trädesberedning, höstplöjning och sådd, *att* köpeskillingen för lotten litt. B erlægges på sätt i §§ 21 och 22 B omnämnda förordning stadgas, *att* i övrigt vid försäljning av lotten bestämmelserna i berörda förordning i tillämpliga delar skola lända till efterrättelse, *samt att* innehavare av över lotterna med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar förbehålles rätt att hava ledningarna kvarstående och nyttja desamma utan rätt för köpare till annan ersättning än gottgörelse av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn ävensom för skada, som förorsakas å kreatur.

3:o.

Stora Söderby nr 3 i Stockholms län.

Kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Stora Söderby nr 3 litt. D i Lunda socken av Stockholms län har genom domänstyrelsens den 17 oktober 1925 meddelade kontrakt varit utarrenderad för tiden 14 mars 1926—14 mars 1936 mot en årlig avgäld av 1,060 kronor. I avvaktan på lösningen av frågan om egendomens disposition efter sistnämnda tidpunkt är egendomen mot en avgäld av 1,200 kronor utarrenderad till den 14 mars 1937.

Uppskattningsförrättning har hållits å egendomen under år 1935.

Av det vid förrättningen förda protokollet med tillhörande handlingar, däribland en av förste lantmätaren Thure Essén år 1893 över egendomen upprättad och år 1912 av Sven Kullman kopierad och kompletterad karta jämte beskrivning, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är förlagd i två skiften, hemskiftet och utskiftet, är belägen invid allmänna landsvägen Markim—Lunda kyrka, 10 kilometer från Lindholmens järnvägsstation, samt har en samlad areal av 107.2575 hektar. Hemskiftet omfattar 94.2975 hektar, därav 42.8175 hektar åker, 25.2470 hektar ängs- och kärrmark, 25.0050 hektar avrösningsjord och 1.2280 hektar impediment. Utskiftet innehåller 12.9600 hektar, allt avrösningsjord.

Åkerjorden är i allmänhet god men lider till en mindre del av vatten till följd av att vid ett egendomen berörande torrläggningföretag, benämnt Söderbysjöns sänkning, nödiga sidodiken icke upptagits. Ängen har ett fuktigt läge och består nu av skogbevuxen mark. Betesmark saknas. Skogsmarken, varav cirka 8 hektar utgöres av impediment, är av god beskaffenhet.

Å egendomen finnas inga torp eller lägenheter. Kronans å egendomen befintliga byggnader äro till större delen i dåligt skick samt ligga spridda.

Egendomen är med $\frac{1}{2}$ mantal delaktig i Seminghundra härads allmänning. Senare årens utdelning från allmanningen har utgjort cirka 50 kronor kontant jämte 6—7 fm³ virke per mantal.

Inga elektriska ledningar korsa egendomen.

Egendomens senaste taxeringsvärde utgjorde 35,200 kronor, därav 6,300 kronor för skog. Egendomen är med 4,932 kronor 8 öre delaktig i ett genomförande av Söderbysjöns torrlägningsföretag upptaget lån. Den årliga annuiteten belöper sig till 295 kronor 92 öre. Sista inbetalningen, som utgår år 1952, utgör 269 kronor 16 öre. Egendomens åker har praktiskt taget ingen nytta av sjösänkingsföretaget.

Uppskattningsnämnden har föreslagit, att egendomen, därest icke statens jordnämnd funne lämpligt att övertaga densamma, skulle med hänsyn till en oavvislig, synnerligen omfattande om- och nybyggnad försäljas, därvid emellertid det fritt belägna utskiftet enligt nämndens åsikt borde avstyckas och tilläggas den av nämnden jämväl till försäljning föreslagna kronoegendomen Norrby nr 1 i Lunda socken.

Kronoegendomen Stora Söderby, med undantag av förberörda utskifte, har av nämnden saluvärderats till 39,850 kronor, därav för avrösningsjord med därå växande skog 21,350 kronor.

Efter företagen utstämpling av 823 kubikmeter virke med ett värde av 4,886 kronor enligt vederbörande jägmästares den 20 januari 1936 avgivna värderingsinstrument skulle egendomens försäljningsvärde utgöra 36,200 kronor, därav för skog och skogsmark 17,700 kronor.

Egendomen skulle försäljas i befintligt skick med tillträde för köpare den 14 mars 1937, och skulle köpare tillförbindas dels att gälda av kronan förskjuten ersättning för höstbruk å egendomen, dels ock att ikläda sig betalningsansvaret för den egendomen åvilande andelen i det för Söderbysjöns sänkning beviljade avdikningslånet.

Kronan eller dess rättsinnehavare skulle förbehållas rätt att intill den 1 april 1938 från egendomen bortföra utstämplat och försålt virke.

Överjägmästaren har tillstyrkt uppskattningsnämndens förslag till egendomens försäljning. Mot den av jägmästaren efter förberörda utstämpling verkställda värdering av skog och skogsmark har överjägmästaren icke haft någon erinran.

Statens jordnämnd har i utlåtande den 20 april 1936 efter besiktning av egendomen förklarat sig ej vilja förorda dess överförande till arrendeegnehemsfonden.

Med skrivelse den 28 april 1936 har domänstyrelsen överlämnat ärendet till Kungl. Maj:t samt därvid anfört i huvudsak följande.

Då statens jordnämnd icke vore villig att för arrendeegnehemsfondens räkning övertaga egendomen, ansåge sig styrelsen i likhet med uppskattningsnämnden böra tillstyrka försäljning av egendomens hemskifte.

Utskiftet, vars avstyckning och försäljning i samband med kronoegendomen Norrby nr 1 uppskattningsnämnden förordat, hade numera blivit från egendomen avskilt genom vederbörligen fastställd avstyckningsförrättning. Styrelsen hade emellertid funnit det vara för statsverket ekonomiskt fördelaktigare att tillsvidare bibehålla ifrågavarande skifte i kronans ägo. Mot det hemskiftet åsatta saluvärdet, 36,200 kronor, hade styrelsen ingen erinran.

Egendomen borde upplåtas med full och oinskränkt äganderätt och försäljas i befintligt skick.

Någon hembudsberättigad arrendator av egendomen förefunnes icke — nuvarande arrendatorn hade icke innehaft egendomen längre än under nu löpande arrendeår — och funne styrelsen därför lämpligast, att egendomen utbjödes till försäljning å offentlig auktion. Då emellertid för egendomens försäljning såväl Kungl. Maj:ts som riksdagens medgivande erfordrades, torde försäljningsbeslutet näppeligen kunna föreligga i så god tid, att auktion för egendomens försäljning till den 14 mars 1937 skulle kunna medhinnas. Tillträdesdagen för egendomen borde enligt styrelsens mening fastställas till den 14 mars 1938.

Blivande köpare av egendomen borde tillförbindas gälda av kronan eventuellt förskjuten ersättning till egendomens arrendator för av denne å egendomen verkställd höstplöjning, trädesberedning och frösädd; därjämte borde egendomens köpare förpliktas att ikläda sig betalningsansvar för vad å egendomen ankomme i det för verkställighet av Söderbysjöns sänkning beviljade avdikningslånet.

Kronan eller dess rättsinnehavare borde förbehållas rätt att intill den 1 april 1938 avverka och från egendomen bortforsla utstämplat virke.

*Departement-
chefen.* Det av domänstyrelsen framlagda försäljningsförslaget finner jag mig kunna biträda. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att den i Lunda socken av Stockholms län belägna kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Stora Söderby nr 3 litt. D med undantag av därifrån avstyckat skogsskifte om 12.96 hektar må mot ett saluvärde av 36,200 kronor utbjudas å offentlig auktion till den högstbudande jämlikt 15 § förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. och under villkor i övrigt, att egendomen försäljes med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1938, att egendomen försäljes i det skick, vari den vid tillträdet befinner sig, att i försäljningen ingå endast kronan tillhöriga byggnader, att köpare tillförbindes dels att, därest kronan nödgas till egendomens arrendator utgiva ersättning för av denne å egendomen verkställd höstplöjning, trädesbruk och sådd gottgöra kronan, vad kronan i berörda hänseende utgivit, dels ock att övertaga betalningsansvar för egendomen åvilande andel i det för utförande av Söderbysjöns torrlägningsföretag beviljade avdikningslånet, samt att kronan eller dess rättsinnehavare förbehålles rätt att intill den 1 april 1938 avverka och från egendomen bortforsla utstämplat och försålt virke.

4:o.

Säby nr 1 i Uppsala län.

Kronoegendomen 1 1/2 mantal Säby nr 1 i Dalby socken av Uppsala län har genom domänstyrelsens den 20 augusti 1915 upprättade kontrakt varit utarrenderad för tiden 14 mars 1916—14 mars 1936 mot en årlig avgäld av 800 kronor.

Under år 1933 hölls uppskattningsförrättning å egendomen, därvid uppskattningsnämnden föreslog, att vissa i instrumentet över förrättningen angivna mindre tomtområden skulle från egendomen försäljas. Egendomen skulle i övrigt utarrenderas. Nämnden hade enligt uppgift av domänintendenten till en början hyst den uppfattningen, att egendomen i dess helhet borde försäljas. Då egendomen emellertid vore lämpad till tomtupplåtelse och saluvärdet å densamma till följd därav skulle komma att ställa sig jämförelsevis högt, hade dock nämnden, som på grund härav befarade svårigheter att få egendomen försäld, frångått sin ursprungliga plan och föreslagit, att egendomen med undantag av nyssnämnda tomtområden skulle bibehållas i kronans ägo för att ånyo utarrenderas.

Domänstyrelsen hemställde i skrivelse den 23 november 1933 om försäljning av berörda tomtområden i enlighet med nämndens förslag. Med hänsyn till de avsevärda nybyggnadsarbeten, som, i den händelse egendomen skulle bibehållas, komme att erfordras — sålunda måste stall, ladugård, svinhus och gödselstad nybyggas — och de därigenom föranledda dryga kostnaderna för statsverket, fann sig styrelsen böra föranstalta om ny saluvärdering av egendomen i övrigt.

Egendomen med undantag av de till försäljning föreslagna områdena har från den 14 mars 1936 utarrenderats under ett år. Avgälden utgör 800 kronor. Sedan Kungl. Maj:t och riksdagen jämlikt brev den 15 mars 1935 bifallit styrelsens hemställan om försäljning av vissa lotter från egendomen, hava dessa lotter försålts med tillträde den 14 mars 1936.

Enligt instrumentet över saluvärdering av egendomen, vilken förrättning verkställdes den 6 november 1935, innehåller egendomen numera 54.3750 hektar, därav 38.0650 hektar tomt och åker, 5.2460 hektar äng, 7.4420 hektar skogsmark och 3.6220 hektar annan avrösningsjord. Egendomen ligger invid Mälaren 19 kilometer från Uppsala och 9 kilometer från Navestabro järnvägsstation.

Åkern består till övervägande delen av styv något stenbunden lerjord. Ängen utgöres i huvudsak av sjöland och är delvis vattensjuk. Den å egendomen befintliga skogen är obetydlig.

Torp och lägenheter saknas å egendomen. Egendomen har del i Hagunda häradsallmänning.

Uppskattningsnämnden har åsatt egendomen ett saluvärde av 50,000 kronor, därav för skog och skogsmark 2,800 kronor. I saluvärdet ingår dessutom värdet av egendomens andel i häradsallmänningen, varjämte vid saluvärdets bestämmande beräknats en förhöjning i jordbruksvärdet av 10,843 kronor med hänsyn till egendomens lämplighet för tomtupplåtelser. Värde-

ringen är verkställd under förutsättning att egendomen överlåtes i det skick, vari densamma på grund av bestämmelserna i det om egendomen nu gällande arrendekontraktet skall av arrendatorn överlämnas.

Nämnden har icke funnit anledning föreslå föreskrivande av särskilda villkor angående egendomens användning eller återköpsrätt. Skulle likväl föreskrifter härutinnan befinnas erforderliga, har nämnden föreslagit en nedsättning i saluvärdet med 10 procent.

Nämnden har förordat, att egendomen skulle hembjudas egendomens nuvarande arrendator G. G. Hellman, vilken väl brukat egendomen sedan år 1899.

Hellman har förklarat sig villig att till det åsatta saluvärdet, 50,000 kronor, förvärva egendomen.

Överjägmästaren har icke något att erinra mot försäljningen av egendomen.

Med skrivelse den 7 april 1936 har *domänstyrelsen* överlämnat ärendet till Kungl. Maj:t samt därvid anfört huvudsakligen följande.

Styrelsen biträdde uppskattningsnämndens försäljningsförslag och hade ingen erinran mot det egendomen åsatta saluvärdet.

Egendomen borde upplåtas med full och oinskränkt äganderätt samt hembjudas egendomens arrendator G. G. Hellman och försäljas i befintligt skick med tillträde den 14 mars 1937. Därest arrendator Hellman komme att förvärva egendomen, borde samtliga mellan honom och kronan förefintliga på arrendekontraktet grundade rättsanspråk, med undantag av anspråk på eventuellt oguldna arrendeavgälder eller skatter, anses vara i och genom försäljningen reglerade.

*Departements-
chefen.*

Jag biträder det av domänstyrelsen tillstyrkta försäljningsförslaget. Med hänsyn till storleken och värdet av egendomen i fråga synes riksdagens samtycke till försäljningen böra inhämtas. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kronoegendomen 1½ mantal Säby nr 1 i Dalby socken av Uppsala län må med ett saluvärde av 50,000 kronor försäljas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. med hembudsrätt enligt 9 § förordningen för arrendatorn av egendomen G. G. Hellman och under villkor i övrigt, att egendomen försäljes med tillträdesrätt för köparen den 14 mars 1937, att egendomen försäljes i det skick, vari den vid tillträdet befinner sig, att endast kronan tillhöriga hus och anläggningar ingå i försäljningen, att, därest Hellman kommer att förvärva egendomen, samtliga mellan honom och kronan förefintliga på arrendekontraktet grundade rättsanspråk, med undantag av tilläventyrs varande anspråk på oguldna arrendeavgälder och skatter, skola i och genom köpet anses vara reglerade, att, för så vitt egendomen kommer att förvärfvas av annan än arrendator Hellman, samt kronan nödgats till arrendatorn utgiva ersättning för av denne å egendomen verkställd höstplöjning, trädesbruk och sådd, egendomens köpa-

re skall vara pliktig att gottgöra kronan, vad kronan i berört hänseende erlagt, samt att innehavare av över egendomen med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar förbehålles rätt att hava ledningarna kvarstående och nyttja desamma utan rätt för köpare till annan ersättning än av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningarna ävensom för skada, som förorsakas å kreatur.

5:o.

Möcklarp nr 3 Håkansgård och Möcklarp nr 4 Jonsgård i Jönköpings län.

Kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Möcklarp nr 3 Håkansgård och $\frac{1}{2}$ mantal Möcklarp nr 4 Jonsgård i Alseda socken av Jönköpings län är utarrenderad till den 14 mars 1937 mot ett årligt arrende av 1,200 kronor.

Med anledning av den förestående arrendeledigheten har domänstyrelsen från vederbörande domänintendent och hushållningssällskaps egnahems-nämnd införskaffat upplysningar angående egendomens lämplighet till upplåtelse i egnahemslägenheter eller åbolägenheter samt huruvida efterfrågan å dylika lägenheter funnes i orten, varjämte vederbörande jägmästare och överjägmästare avgivit yttranden över domänintendents och egnahemsnämndens förslag. Vidare har år 1934 hållits uppskattningsförrättning å egendomen. Av instrumentet över förrättningen jämte övriga ärendet tillhörande handlingar, däribland en av distriktslantmätaren Anders Oldenburg år 1934 över egendomen upprättad karta, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen 20 kilometer från Vetlanda stad och 3 kilometer från Ädelfors järnvägsstation, har en areal av 161.276 hektar, varav 31.684 hektar tomt och åker, 14.035 hektar äng och 115.557 hektar avrösningsjord.

Å egendomen finnes ett torp, Dalgrenstorpet, vilket brukas till huvudgården.

Åbyggnadernas allmänna tillstånd är mindre gott, men byggnaderna äro nöjaktigt underhållna och tillräckliga för egendomens behov. Åkerjorden består till största delen av god eller medelgod sandmylla och i övrigt av mossjord. Egendomen har ej andel i allmänning. Smålands kraftaktiebolag har elektriska ledningar framdragna över egendomen.

Taxeringsvärdet utgör för inägorna 33,000 kronor och för skogsmarken 41,600 kronor.

Domänintendenten har anfört, att boningshuset å egendomen vore av god men att ladugården vore av mindre god beskaffenhet och snart behöfde nybyggas. Förslag till försäljning av egendomens inägor jämte lämpligt skogsmarksområde syntes böra upprättas.

Egnahemsnämnden har instämt i domänintendents yttrande.

Jägmästaren har anfört: Av egendomens areal utgjordes 95.54 hektar av produktiv skogsmark av utmärkt beskaffenhet. Av inägorna låge cirka 7

hektar avsidet från utmarksområdet. Man torde icke kunna beräkna, att dessa avsidet liggande inägor vid en eventuell avstyckning komme att avskäras från huvudgårdens inägor. Härigenom skulle det kvarvarande skogsområdet komma att i betänklig grad sönderstyckas. Då inägoarealen i sin helhet vore av betydande storlek, komme en avsevärd skogsmarksareal att ingå i styckningslotten. Vad som därefter bleve kvar för domänförvaltningens skogsbruk bleve av föga värde. Med hänsyn till skogsmarkens goda produktionsförmåga kunde revirförvaltningen icke tillstyrka försäljning under anförda förhållanden.

Överjägmästaren har på av jägmästaren anförda skäl tillstyrkt bibehållande av huvudgården, då en försäljning av densamma med all säkerhet skulle hava till följd, att utmarken alltför kraftigt beskures och sönderstyckades.

Uppskattningsnämnden har anført bland annat följande.

Den å egendomen befintliga s. k. drängstugan vore mycket låg och synnerligen bristfällig, men ansåges vara av kulturhistoriskt värde. Njudungs fornminnesförening hade anhållit att få förvärva byggnaden, men ansåge sig icke kunna erlægga högre köpesumma för densamma än 200 kronor. Då virket i byggnaden hade ringa värde för nybyggnadsändamål och det måste vara av allmänt intresse, att byggnaden i dess ursprungliga stil bevarades, tillstyrkte uppskattningsnämnden, att densamma upplättes till föreningen mot kontant erläggande av nämnda belopp. Det borde härjämte åligga föreningen att fullständigt avröja tomten. Föreningens styrelse hade förklarat sig godkänna de föreslagna villkoren.

Då nybyggnad av ladugård vid huvudgården snart påfordrades och särskild anledning att bibehålla egendomen i kronans ägo ej förefunnes, ansåge nämnden, att inägorna med lämpligt skogsmarksområde borde upplätas till försäljning. Härvid skulle möjligen kunna ifrågasättas, att torpet Dalgrenstorp avstyckades särskilt för sig för att bilda en brukningsdel. Då emellertid åkerjorden i denna del av egendomen vore berg- och stenbunden och därför bäst lämpade sig för att användas till betesvall, hade nämnden ansett lämpligt, att densamma åtföljde huvudgården.

Den av nämnden till försäljning föreslagna lotten, å förberörda karta betecknad med litt. A, innehölle en areal av 73.132 hektar, varav 25.118 hektar tomt och åker, 14.034 hektar äng och odlingsmark samt 33.98 hektar avrösningsjord. Saluvärdet utgjorde 34,900 kronor, varav 8,200 kronor för växande skog. I detta saluvärde inginge dock icke värdet av skogsmarken. Arrendevärdet utgjorde 1,365 kronor. Egendomens arrendator, Algot Carlsson, hade brukat egendomen sedan år 1917 och skött egendomen väl. Carlsson hade anhållit, att hans son Martin Carlsson måtte erhålla hembud vid försäljning. Nämnden tillstyrkte hembuds rätt för Martin Carlsson.

Värderingen vore verkställd under förutsättning, att lotten överlättes i det skick, vari den på grund av bestämmelserna i nu gällande arrendekontrakt skulle av arrendatorn avlämnas. Martin Carlsson hade förklarat sig villig att inköpa lotten för det föreslagna saluvärdet. Nämnden hade icke funnit skäl föreslå särskilda villkor angående lottens användning samt återköpsrätt. Skulle likväl föreskrift härutinnan anses böra ifrågakomma, borde saluvärdet nedsättas med tio procent.

Överjägmästaren har i avgivet yttrande tillstyrkt uppskattningsnämndens försäljningsförslag men ansett, att saluvärdet borde höjas med 1,700 kronor, då värdet av skogsmarken ej medräknats vid saluvärderingen.

Överlantmätaren, som jämväl yttrat sig i ärendet, har ansett, att, innan avstyckning av den till försäljning föreslagna lotten verkställdes, de båda

hemmanen borde sammanläggas till en fastighet i enlighet med lagen om sammanläggning av fastigheter å landet.

Med skrivelse den 18 september 1936 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid anfört i huvudsak följande.

Styrelsen hade ej något att erinra mot uppskattningsnämndens förslag till egendomens disposition. Beträffande saluvärdet borde detsamma emellertid höjas från 34,900 kronor med 1,700 kronor till 36,600 kronor, då värdet av skogsmarken ej medräknats vid saluvärderingen. Mot nämndens förslag att arrendatorns son, Martin Carlsson, skulle hembjudas salulotten hade styrelsen ej något att erinra under förutsättning, att nuvarande arrendatorn, Algot Carlsson, avstode från sin hembuds rätt.

Beträffande den byggnad, som Njudungs fornminnesförening önskade förvärva, hade styrelsen genom beslut den 13 juni 1936 lämnat sitt tillstånd till byggnadens övertagande av föreningen.

Riksdagens medverkan till försäljningsbeslutets genomförande vore med hänsyn till arrendebeloppets storlek erforderlig.

Jag biträder ifrågavarande försäljningsförslag sådant det förordats av domänstyrelsen. Till frågan om dispositionen av den till försäljning ej ifrågasatta delen av egendomen torde jag få återkomma, sedan riksdagens beslut i försäljningsfrågan fattats. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, *Departementets-
chefen.*

att av kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Möcklarp nr 3 Håkansgård och $\frac{1}{2}$ mantal Möcklarp nr 4 Jonsgård i Alseda socken av Jönköpings län huvudgårdslotten, som å en av distriktslantmätaren Anders Oldenburg år 1934 över egendomen upprättad karta betecknats med litt. A, må försäljas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. för en köpeskilling av 36,600 kronor, med hembuds rätt enligt 9 § förordningen för egendomens arrendator, Algot Carlsson, eller, om denne ej vill begagna sig av hembuds rätten, för dennes son Martin Carlsson samt under villkor i övrigt, att lotten må tillträdas den 14 mars 1937, att innan avstyckning verkställes, Möcklarp nr 3 Håkansgård och Möcklarp nr 4 Jonsgård på köparens bekostnad sammanläggas till en fastighet enligt lagen om sammanläggning av fastigheter å landet, att förbehåll göres för de jämkningar i gränser, som kunna komma att föreskrivas vid blivande avstyckningsförrättning å egendomen, att kronan och blivande köpare ömsesidigt förbehållas rätt till erforderliga utfartsvägar över ägototterna, att endast kronan tillhöriga byggnader och anläggningar ingå i försäljningen, att lotten försäljes i fullgott skick, att därest lotten kommer att försäljas till Algot Carlsson eller Martin Carlsson, den förstnämnde före försäljningens avslutande skall förklara sig avstå från

alla ersättningsanspråk mot kronan på grund av arrendekontraktet rörande egendomen, samt att innehavare av över lotten med vederbörligt tillsånd framdragna elektriska ledningar förbehålles rätt att hava ledningarna kvarstående och desamma nyttja utan rätt för köpare till annan ersättning än av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningarna ävensom för skada, som förorsakas å kreatur.

6:o.

Lägenheten Markalyckan (Elmhult Östergård 2°) i Kronobergs län.

Sedan fråga uppstått om försäljning av lägenheten Markalyckan under kronoparken Hakekvarn i Urshults socken av Kronobergs län, har på domänstyrelsens föranstaltande uppskattningsförrättning hållits i vederbörlig ordning.

Av det vid förrättningen förda protokollet jämte övriga handlingar i ärendet, däribland en av extra lantmätaren Erik Wahlberg år 1934 upprättad karta jämte avstyckningshandlingar, inhämtas bland annat följande.

Salulotten, som numera avstyckats, har i jordregistret betecknats Elmhult Östergård 2°.

Lägenheten är belägen invid allmän väg, 50 kilometer från Växjö och 3 kilometer från Urshults järnvägsstation.

Arealen omfattar 16.73 hektar, varav omkring 4.89 hektar åker, 3.18 hektar äng, 8.40 hektar skogsmark och 0.26 hektar impediment. Lägenheten är att anse såsom jordbruksegnahemslägenhet. Å lägenheten befintliga byggnader tillhöra kronan. De äro i stort sett i gott skick samt för lägenhetens behov tillräckliga. Åkerjorden och ången äro av svag beskaffenhet. Åkerjorden är svårbrukad. Hävden är god. Virkesförrådet har uppskattats till 787 kubikmeter.

Lägenheten är för tiden till den 14 mars 1938 utarrenderad till Johan Rydberg mot ett årligt arrende av 125 kronor. Rydberg har brukat lägenheten sedan år 1933. Den har städse skötts väl.

Saluvärdet har uppskattats till 6,650 kronor, varav omkring 2,600 kronor belöpa å skogsmark och skog. Arrendevärdet har beräknats utgöra 125 kronor. Av domänverket förskotterade kostnader för avstyckning utgöra 166 kronor 51 öre.

Uppskattningsnämnden har föreslagit, att lägenheten försäljes enligt 1929 års förordning med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1938 och med hembuds rätt jämlikt 9 § i förordningen för arrendatorn Rydberg, som vore en synnerligen duktig, driftig och arbetsam man. Härtill borde riksdagens medgivande inhämtas. Anledning föreläge icke att vid försäljningen föreskriva särskilda villkor angående lägenhetens användning samt återköpsrätt. Skulle likväl föreskrifter härutinnan anses böra ifrågakomma, borde saluvärdet minskas med 10 procent. Då jakträtten å kronoparken Hakekvarn vore utarrenderad till den 16 maj 1939, borde jakträtten å salulotten undantagas till nämnda dag. Uppskattningsnämnden har därjämte föreslagit, att ersätt-

ning för skada på grund av framdragande över lägenheten av allmän väg skulle tillfalla kronan.

Arrendatorn Rydberg har förklarat sig villig inköpa lägenheten på föreslagna villkor.

Vederbörande jägmästare och överjägmästare hava tillstyrkt försäljningen.

Med skrivelse den 10 september 1936 har domänstyrelsen underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid tillstyrkt uppskattningsnämndens försäljningsförslag.

Jag biträder det av domänstyrelsen tillstyrkta försäljningsförslaget och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, Departementis-
chefen.

att av kronoparken Hakekvarn i Urshults socken av Kronobergs län lägenheten Elmhult Östergård 2° (Markalyckan) må med ett saluvärde av 6,650 kronor försäljas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1938 och med hembuds rätt jämlikt 9 § i förordningen för arrendatorn Johan Rydberg; ägande, därest Rydberg begagnar sig av hembuds rätten, varken kronan eller Rydberg framställa fordringsanspråk gent emot varandra på grund av det rörande lägenheten Markalyckan nu gällande arrendeavtal, med undantag dock för tilläven tyrs oguldna arrendeavgifter och skatter för lägenheten;

skolande vid försäljningen i övrigt iakttagas, att lägenheten överlåtes i det skick, vari den vid tillträdet finnes, att i köpet ingå endast kronan tillhöriga, å lägenheten befintliga byggnader och anläggningar, att ersättning för skada, som kan komma att utgå på grund av framdragande över lägenheten av allmän väg, tillfaller kronan, att köparen respekterar ett den 18 augusti 1934 upprättat kontrakt, varigenom jakträtten å kronoparken Hakekvarn utarrenderats för tiden till och med den 15 maj 1939, i vad nämnda kontrakt rör den försålda lägenheten, och att köparen betalar av kronan förskotterad kostnad för avstyckning med 166 kronor 51 öre.

7:o.

Horna nr 1 och 17 i Kristianstads län.

Kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Horna nr 1 och 17 i Åhus socken av Kristianstads län är utarrenderad till den 14 mars 1938 mot ett årligt arrende av 1,650 kronor.

Med anledning av den förestående arrendeledigheten har domänstyrelsen från domänintendenten och länets hushållningssällskaps egnahemsnämnd infordrat upplysningar angående egendomens lämplighet till upplåtelse i egnahemslägenheter eller åbolägenheter samt huruvida efterfrågan å dylika lägenheter funnes i orten. Härjämte har vederbörande överjägmästare av-givit yttrande över domänintendentens förslag. Egnahemsnämnden har ej inkommit med begärt yttrande.

År 1935 har hållits uppskattningsförrättning å egendomen i vederbörlig ordning.

Av handlingarna i ärendet, däribland en av extra lantmätaren Skiöld von Otter år 1918 upprättad karta över egendomens inägor, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen 2 kilometer från Horna järnvägsstation och 6 kilometer från Åhus köping, har en areal av 63.777 hektar, varav 37.251 hektar tomt och åker, 26.199 hektar äng och betesmark samt 0.327 hektar vägmark. Till kronopark har avsatts egendomens skogsskifte eller 116.272 hektar.

Av åbyggnaderna äro boningshus och vagnport av god beskaffenhet, stall- och logbyggnaderna medelgoda och svinhuset mindre gott men brukbart. Byggnaderna äro tillräckliga för egendomens behov. Stallbyggnaden bör för-ses med tegeltak, varefter den är fullt brukbar under ganska lång tid. Svin-huset torde kunna användas under tio år framåt.

Åkerjorden är till större delen av mager beskaffenhet och består till någon del av lerblandad mylla samt i övrigt av dels sandmylla på flygsand och dels sandmylla på järnblandad alv.

Taxeringsvärdet utgör 35,000 kronor.

Avdikningslån besvärar ej egendomen, men kommer denna att bliva del-aktig i Helgeåns regleringsföretag, därest detta kommer till stånd.

Samfälligheter, som giva någon inkomst finnas icke, ej heller torvtäkt.

Domänintendenten har förklarat, att egendomen icke lämpade sig för styck-ning på grund av byggnadsbeståndet utan borde antingen bibehållas i kro-nans ägo och ånyo utarrenderas eller ock försäljas till arrendatorn i en lott.

Överjägmästaren har föreslagit, att egendomen måtte säljas i en lott till arrendatorn, därest denne önskade inköpa densamma.

Uppskattningsnämnden har anfört: Nämnden ansåge, att egendomen kun-de såväl försäljas som bibehållas i kronans ägo och ånyo utarrenderas, enär egendomens byggnader vore av den beskaffenhet, att de med lämpliga tak-förbättringar kunde anses vara tillfredsställande och tillräckliga under en ny arrendeperiod. Därest egendomen komme att försäljas borde den från arrendet undantagna skogsmarken icke ingå i köpet utan fortfarande be-hållas som kronopark, enär vid försäljning jämväl av skogsmarken köpeskil-lingen komme att bliva för hög för arrendatorn och det dessutom kunde be-faras för stark avverkning med påföljd att flygsanden åter började röra på sig.

Den till försäljning föreslagna delen av egendomen omfattade ägofigurerna n:ris 1—42 å kartan med en areal av 63.777 hektar. Saluvärdet uppskattades till 35,500 kronor. Arrendevärdet beräknades till 1,580 kronor. Nuvarande arrendatorn, fru Martina Fajersson, hade brukat egendomen sedan i januari 1934, och hade gården dessförinnan innehafts av hennes avlidne man, Bonde Fajersson, sedan den 14 mars 1913. Egendomen hade städse skötts väl. Med anledning härav tillstyrkte nämnden hembuds rätt vid egendomens försälj-

ning för arrendatorn enligt 9 § förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. Nämnden hade icke funnit anledning föreslå föreskrivande av särskilda villkor angående salulottens användning eller återköpsrätt. Skulle likväl föreskrifter härutinnan anses böra ifrågakomma, borde saluvärdet nedsättas med 10 procent. Värderingen vore verkställd under förutsättning att fastigheten befundes i det skick, vari den på grund av bestämmelserna i nu om egendomen gällande arrendekontrakt skulle av arrendatorn överlämnas.

Arrendatorn har förklarar, att hon önskade förvärva salulotten med ägan-
derätt för det föreslagna saluvärdet.

Överlantmätaren har uppgivit, att det till försäljning ifrågasatta området utgjorde särskilt ägoskifte och angränsades i söder av en vid den 22 december 1858 fastställt laga skifte å Horna för gemensamt behov undantagen väg, i vilken styckningsfastigheten ägde andel. Enligt överlantmätarens mening mötte icke hinder mot områdets avskiljande till särskild fastighet förutsatt, att nödig rätt till utfart tillförsäkrades detsamma. Det kunde dock ifrågasättas, huruvida icke området lämpligen borde tillerkännas viss andel — t. ex. 50 % av stamfastighetens — i grustag och andra vid ovannämnda laga skifte avsatta samfälligheter.

Domänstyrelsen har med skrivelse den 18 september 1936 underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid anført, att styrelsen ansåge, att egendomens inägoområde borde försäljas och att styrelsen ej hade något att erinra mot det föreslagna saluvärdet. Då arrendevärdet överstege 1,000 kronor vore riksdagens medverkan till försäljningsbeslutets fattande erforderlig.

Jag ansluter mig till uppskattningsnämndens av domänstyrelsen biträdda *Departements-
chefen.* försäljningsförslag. Till frågan om dispositionen av den till försäljning ej ifrågasatta delen av kronoegendomen torde jag få återkomma, sedan riksdagens beslut i försäljningsfrågan fattats. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att av kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Horna nr 1 och 17 i Åhus socken av Kristianstads län inägoskiftet om 63.777 hektar, sedan detsamma avstyckats från egendomen, må försäljas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. för en köpeskilling av 35,500 kronor med hembuds rätt enligt 9 § förordningen för Martina Fajersson, under villkor att lotten må tillträdas den 14 mars 1938, att lotten försäljes i fullgott skick, att endast kronan tillhöriga byggnader och anläggningar ingå i försäljningen, att förbehåll göres för de jämkningar i gränser, som kunna komma att bestämmas vid blivande avstyckningsförrättning, att lotten vid denna förrättning tillförsäkras rätt till utfartsväg och del i grustag och andra vid laga skifte den 22 december 1858 avsatta samfälligheter, dock med högst 50 % av hela egendomens andel i dessa samfälligheter, att, därest Martina Fajersson förvärvar lotten, hon icke skall äga framställa några ersättningsanspråk mot kronan på grund av ar-

rendekontraktet mellan henne och kronan, att köparen svarar för alla å salulotten belöpande kostnader för »Helgeåns regleringsföretag», därest detta kommer till utförande, samt att innehavare av över lotten med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar förbehålles rätt att hava ledningarna kvarstående och nyttja desamma utan rätt för köpare till annan ersättning än av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningarna ävensom för skada, som förorsakas å kreatur.

8:o.

Kronoparken Nösдалa i Kristianstads län.

Hos domänstyrelsen har staden Hässleholm anhållit att få inköpa fastigheten Gulastorp 5⁶ under kronoparken Nösдалa i Ignaberga socken av Kristianstads län.

Med anledning härav har på styrelsens föranstaltande uppskattningsförrättning hållits i vederbörlig ordning.

Av ärendet tillhörande handlingar, däribland vid förrättningen fört protokoll och en av distriktslantmätaren Oscar Hobroh år 1936 upprättad karta med förslag till fastighetens uppdelning i lotter, inhämtas i huvudsak följande.

Fastigheten, som bildar ett särskilt skifte av kronoparken Nösдалa, är belägen sydost om staden Hässleholm omkring 300 meter från stadsgränsen på östra sidan av den s. k. Galgbacken i en trakt med livlig bebyggelse.

Fastigheten är i huvudsak skogbeväxt. Befintligt grustag utnyttjas av Västra Göinge härads vägstyrelse, som genom beslut den 16 februari 1928 av domänstyrelsen medgivits rätt att från fastigheten avgiftsfritt tillsvidare avhämta grus till underhåll av vägar inom vägdistriktet. Vägstyrelsen arrenderar därjämte för tiden till den 14 mars 1938 mot en årlig avgift av 75 kronor ett område av 0.53 hektar, varest vägdistriktet uppfört verkstad, bilgarage och maskinhus. Enligt ett till nämnda dag gällande kontrakt har till vägmästaren Alfred Persson mot ett årligt arrende av 25 kronor upplåtits ett område om 0.238 hektar. Persson har å området uppfört en vedbod samt är ägare av en angränsande bostadslägenhet Gulastorp 5⁹, som är i behov av utökning. Jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 9 augusti 1912 har staden medgivits rätt att i mark, tillhörande fastigheten, nedlägga och tillsvidare nyttja en vattenledning. I enlighet härmed har staden nedlagt vattenledning invid norra gränsen av fastigheten.

Staden äger mark på västra sidan av Galgbacken, varå finnes uppfört ett staden tillhörigt vattentorn. Då Galgbacken utgör en omtyckt promenadplats, önskar nu staden förvärva det kronan tillhöriga området därstädes i syfte att bevara dess natur. I samband med förrättningen hava vägstyrelsen och vägmästaren Persson jämväl anhållit att få inköpa områden av fastigheten. Grustakten vore erforderlig för vägdistriktet, då för väglagning lämpligt grus saknades i trakten.

Fastigheten har uppdelats i fyra lotter, betecknade A, B, C och D. Lotten B innesluter grustaget och det av vägstyrelsen arrenderade området. Lot-

ten D omfattar i huvudsak det område, som utarrenderats till vägmästaren Persson.

Arealer, virkesförråd och saluvärden hava uppskattats till:

L o t t	Areal ha	Saluvärde kr.	Virkesförråd m ³
A	4.610	7,600	497
B + C	4.244	11,600	279
D	0.304	885	22
Summa	9.158	20,085	798

Uppskattningsnämnden har föreslagit, att lotterna måtte försälas, lotten A till staden Hässleholm, lotten B + C till Västra Göinge härads väghållningsdistrikt och lotten D enligt 1929 års förordning (nr 176) med hembuds rätt jämlikt 11 § förordningen för vägmästaren Persson. Sistsagda lott skulle sammanläggas med den Persson tillhöriga fastigheten Gulastorp 5°. Jämväl efter sådan sammanläggning vore fastigheten att anse såsom en bostads-egnahemslägenhet. Anledning föreläge ej att vid försäljningarna föreskriva särskilda villkor angående lotternas användning samt återköpsrätt. Skulle likväl föreskrifter härutinnan anses böra ifrågakomma, borde saluvärdena nedsättas med tio procent. Vid försäljningarna borde förbehåll göras angående rätt till väg, samt köparen av lotten B skyldigkännas att avjämna uppkommande släntor å grusgropens norra och västra sidor samt plantera dem med bergtall.

Vederbörande *jägmästare* och *överjägmästare* hava tillstyrkt försäljningarna. Överjägmästaren har dock föreslagit viss förhöjning av saluvärdena.

Överlantmätaren har meddelat, att fastigheten vore belägen inom område, för vilket Kungl. Maj:t den 30 november 1928 förordnat, att särskilda föreskrifter skola tillämpas med avseende å byggnadsverksamhetens ordnande samt att hinder ej syntes möta mot avstyckning av lotterna A och B + C som särskilda fastigheter och lotten D för sammanläggning med fastigheten Gulastorp 5°.

Med skrivelse den 8 december 1936 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid anfört bland annat följande.

Styrelsen hade för egen del ej något att erinra mot att fastigheten försålles, fördelad å lotter på sätt uppskattningsnämnden föreslagit. Saluvärdena borde dock ökas för lotten A till 8,300 kronor, för lotten B + C till 12,000 kronor och för lotten D till 900 kronor. Vidare syntes böra föreskrivas, att lotterna skulle tillträdas den 14 mars 1937, att köpeskillingarna skulle erläggas kontant vid köpens avslutande och att köparna skulle betala kostnad för avstyckning och övriga med köpen förenade utgifter. Då fastigheten Gulastorp 5° även efter sammanläggning med lotten D ansåges komma att utgöra en bostadslägenhet, kunde vägmästaren Persson ej medgivnas hembuds rätt till nämnda lott enligt 1929 års upplåtelsegrunder. Försäljningarna torde ej kunna avgöras utan riksdagens medverkan. I övrigt hade styrelsen ej något att erinra mot uppskattningsnämndens förslag.

Staden Hässleholm, väghållningsskyldiga i Västra Göinge härads väghållningsdistrikt och vägmästaren Persson hade förklarat sig villiga inköpa respektive områden på av styrelsen nu angivna villkor. Staden hade dock anhållit, att styrelsen måtte tillse, att grustagning å lotten B ej verkställdes

14 hektoliter vete, 14 hektoliter råg och 61.5 kilogram smör att lösas med penningar efter senast för länet fastställda pris enligt litt. A i markegångs-taxan, dels därutöver 625 kronor.

Med anledning av förestående arrendeledighet har domänstyrelsen från vederbörande domänintendent och hushållningssällskaps egnehemsnämnd begärt upplysningar angående egendomens lämplighet till upplåtelse i egna-hemslägenheter eller åbolägenheter samt huruvida efterfrågan å dylika lä-genheter funnes i orten. Härjämte har å egendomen den 2 oktober 1935 hållits uppskattningsförrättning i vederbörlig ordning. Av handlingarna i ärendet, däribland en av extra lantmätaren Axel Sandberg år 1918 upprättad karta över egendomen med beskrivning, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen 5 kilometer från Borrby järnvägsstation, har en areal av 33.6980 hektar, varav 26.3750 hektar tomt och åker, 4.2430 hektar ängsmark, 2.6570 hektar avrösningsjord och 0.4230 hektar impediment.

Av byggnaderna äro boningshuset och den s. k. östra längan, inrymmande ladugård, stall och loge medelgoda, den s. k. västra längan, inrymmande brygghus, drängstuga, vagnbod m. m., och en s. k. sädeshjälms mindre goda. Därest egendomen skall bibehållas i kronans ägo och ånyo utarrenderas, hör ovannämnda sädeshjälms tillbyggas samt svinhus, gödselstad, brunn och veranda, tillbyggd boningshuset, vilka byggnader och anläggningar tillhöra arrendatorn, inlösas av kronan för en summa av sammanlagt 5,300 kronor.

Åkerjorden består dels av lermylla på lerbotten, dels av sandmylla på sandbotten samt dels av mager sandmylla på flygsandbotten.

Taxeringsvärdet utgör 41,100 kronor, därav 500 kronor för skogsmarken.

Domänintendenten har tillstyrkt, att egendomen med undantag av skogs-skiftet, litt. B, försäljes. Skogsmarken bestode av planterat flygsandsfält in-till Östersjön och borde bibehållas av kronan som skyddsplantering.

Egnehemsnämnden har icke avgivit begärt yttrande.

Överjägmästaren har tillstyrkt domänintendentens förslag.

Uppskattningsnämnden har föreslagit, att egendomen med undantag av skogsskiftet, litt. B, måtte försäljas. Nuvarande arrendatorn, Algot M. Jönsson, hade brukat egendomen sedan den 14 mars 1932, då han övertog arren-det efter sin fader, Lars Jönsson, som innehaft detsamma sedan år 1908. Egendomen hade städse skötts väl; förre arrendatorn hade bland annat täck-dikat 9.295 hektar. Lotten litt. A, omfattande 31.0410 hektar, varav 26.3750 hektar tomt och åker, 4.2430 hektar ängsmark och 0.4230 hektar impediment, borde därför försäljas för 36,000 kronor med hembuds rätt för arrendatorn Algot M. Jönsson enligt 9 § förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. I en i ärendet avgiven skrivelse har Jönsson förklarat sig villig inköpa lotten för den av nämnden föreslagna köpeskilligen.

I fråga om försäljningen har nämnden icke funnit anledning föreslå fö-reskrivande av särskilda villkor angående lottens användning samt återköps-rätt. Skulle likväl föreskrifter härutinnan anses böra ifrågakomma, borde saluvärdet nedsättas med 10 procent.

Värderingen vore verkställd under förutsättning, att fastigheten överlättes i det skick, vari den på grund av bestämmelserna i nu om egendomen gäl-lande arrendekontrakt skulle av arrendatorn avlämnas, och skulle sålunda arrendatorn vid försäljning till annan person erhålla ersättning för under sista arrendeåret verkställd höstplöjning, gräs-, frö- och höstsädessådd samt trädesbruk.

Överlantmätaren har icke ansett hinder möta mot avskiljande till särskild fastighet av lotten litt. A men har ifrågasatt, huruvida icke området lämpligen borde tillerkännas viss andel i grustag och andra samfälligheter, som utlagts vid det år 1823 den 7 augusti fastställda enskiftet å Sandby och det år 1854 den 30 december fastställda laga skiftet å Sandby torvmossar.

Domänintendenten har med anledning av överlantmätarens yttrande föreslagit, att egendomens andel i grustag och andra samfälligheter måtte tilldelas försäljningslotten. Egendomens andel i de ävenledes år 1823 såsom samfällad egendom avsatta Sandby bys strandmarker hade sedermera utbrutits, varvid egendomen erhållit förut omnämnda skogsmark, litt. B. Egendomens andel i Sandby torvmossar vore redan försäld.

Överjägmästaren har tillstyrkt försäljning av lotten litt. A till det av uppskattningsnämnden åsatta saluvärdet. Egendomens andel i grustag och andra samfälligheter borde åtfölja försäljningslotten.

Jägmästaren har meddelat, att skogslotten, litt. B, hade mycket ringa värde såsom skogsmark men torde komma att få värde såsom tomtmark, varför den borde behållas av kronan. Då kronan ägde två närliggande skogsskiften, torde förvaltningskostnaderna för skogslotten ej komma att ökas, om densamma behölles av kronan.

Med skrivelse den 3 november 1936 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid för egen del anfört i huvudsak följande.

Styrelsen ansåge, att någon anledning att bibehålla lotten litt. A i kronans ägo icke förefunnos. Skogslotten, litt. B, borde bibehållas av domänstyrelsens skogsförvaltning. Mot det föreslagna saluvärdet hade styrelsen ej något att erinra.

Hembud borde vid försäljningen tillerkännas arrendator Jönsson. Jönsson hade visserligen endast innehaft egendomen sedan den 14 mars 1932, men dessförinnan hade dock egendomen från år 1908 brukats av hans fader. På grund av egendomens arrendevärde torde riksdagens medverkan i försäljningsbeslutet vara erforderlig.

*Departementets-
chefen.* Jag biträder uppskattningsnämndens av domänstyrelsen förordade försäljningsförslag. Till frågan om dispositionen av den till försäljning ej ifrågasatta delen av egendomen torde jag få återkomma, sedan riksdagens beslut i försäljningsfrågan fattats. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att av kronoegendomen $\frac{3}{16}$ mantal Sandby nr 24 i Borrby socken av Kristianstads län må försäljas inägolotten, omfattande det å en av extra lantmätaren Axel Sandberg år 1918 över egendomen upprättad karta med litt. A betecknade området för en köpeskilling av 36,000 kronor med hembuds-rätt för arrendator Algot M. Jönsson enligt 9 § förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. under villkor, att lotten försäljes med tillträde den 14 mars 1938, att lotten försäljes i det skick vari den kontraktsevenligt skall avlämnas, att endast kronan tillhöriga byggnader och anläggningar ingå i försäljningen,

att egendomens andel i grustag och andra samfälligheter tillfaller salulotten, att köparen skall respektera den Ingelstads härads väghållningsdistrikt medgivna rätten att avgiftsfritt hava väg framdragen över egendomen, att köpare svarar för å fastigheten $\frac{3}{16}$ mantal Sandby nr 24 för tiden från och med den 14 mars 1938 belöpande utgifter för Borrby-Sandby surkilledikens nygrävningsföretag av år 1927 och Sandby utmarksdikning av år 1933, att förbehåll göres för de jämkningar i gränser, som kunna komma att bestämmas vid blivande avstyckningsförrättning, att, därest Jönsson förvärvar lotten, varken han eller kronan skall äga framställa ersättningsanspråk mot varandra på grund av arrendeavtalet med undantag dock för till äventyrs oguldna arrendeavgälder och skatter för egendomen, samt att innehavare av över egendomen med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar förbehålles rätt att hava desamma kvarstående å lotten utan rätt för köpare till annan ersättning än av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningarna ävensom för skada, som förorsakas å kreatur.

10:o.

Kronoparken Ängelholm i Kristianstads län.

Genom remiss den 31 januari 1936 anbefalldes Kungl. Maj:t domänstyrelsen att avgiva utlåtande över en av Ängelholms stad gjord framställning angående förvärv av stadsägoområdet nr 326, omfattande omkring 2,5160 hektar, och stadsägoområdet nr 327 A, omfattande omkring 11,0150 hektar, jämte å områdena befintliga byggnader och växande skog inom den s. k. Nybroskogen av kronoparken Ängelholm uti Ängelholms stad.

I skrivelse den 18 september 1936 har domänstyrelsen — med överlämnande av samtliga ärendet tillhörande handlingar — utlåtits sig i ärendet. Av handlingarna i ärendet inhämtas bland annat följande.

Områdena hava ett vackert och för bebyggelse förmånligt läge vid Rönneå. Stadsägoområdet nr 326 är beläget nordost om stadsägoområdet nr 327 A mellan detta och Rönneå och skiljes från sistsagda område genom befintlig järnvägslinje. Det upptages till större delen av en av kronan använd plantskola. Stadsägoområdet nr 327 A är i huvudsak skogbeväxt. Virkesförrådet har uppskattats till omkring 1,800 kubikmeter. Dessutom finnes en lägenhet, förra kronojägarbostället Danmark, som för tiden till den 14 mars 1937 är utarrenderad till f. kronojägaren J. Andreasson mot ett årligt arrende av 595 kronor. Andreasson har arrenderat lägenheten sedan den 14 mars 1926. Dessförinnan har han sedan år 1921 innehaft lägenheten som tjänstebostad. Denna omfattar en areal av 2.09 hektar, varav 1.25 hektar tomt och åker, 0.28 hektar äng, 0.46 hektar betesmark och 0.10 hektar impediment. Å lägenheten finnas byggnader, vilkas värde uppskattats till omkring 3,000 kronor. Områdena hava sitt huvudsakliga värde som tomtmark.

Jägmästaren har ansett, att stadsägoområdet nr 326, varå plantskolan är belägen, måtte tillsvidare bibehållas i kronans ägo och att eventuell försäljning måtte omfatta endast stadsägoområdet nr 327 A. *Överjägmästaren* har ansett, att områdena ej borde försälas till pris, understigande 90,000 kronor.

Överlantmätaren har uttalat, att stadsägoområdena ej vore självständiga fastigheter utan utgjorde delar av stadsägan nr 326 + 327 A + 327 B + 329 + 330 + 331 samt att hinder ej syntes möta mot avstyckning av områdena.

I sin förenämnda skrivelse den 18 september 1936 har *domänstyrelsen* för egen del anfört följande.

Styrelsen hade ej något att erinra mot att områdena försåldes till Ängelholms stad. Vid underhandlingar mellan staden och styrelsen hade styrelsen godtagit det av staden nu erbjudna priset, 82,500 kronor, vilket styrelsen ansåge skäligt. Som villkor för försäljningen hade styrelsen föreslagit vissa bestämmelser, mot vilka staden ej haft något att erinra. Ärendet syntes ej kunna avgöras utan riksdagens medverkan.

Departement-
chefen. Domänstyrelsens förslag om försäljning av stadsägoområdena 326 och 327 A till Ängelholms stad föranleder ej erinran från min sida. Jag hemställer förty, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att av stadsägan nr 326 + 327 A + 327 B + 329 + 330 + 331 under kronoparken Ängelholm inom Ängelholms stad stadsägoområdena 326 och 327 A, omfattande en areal av respektive 2.5160 hektar och 11.0150 hektar och närmare angivna å en i ärendet företedd karta, må försälas till Ängelholms stad mot en köpeskilling av 82,500 kronor samt under villkor i övrigt, att tillträdet räknas från den 14 mars 1937, att köpeskillingen kontant erlägges vid köpekontraktets undertecknande, att områdena överlåtas i det skick, vari de vid tillträdet befinnas, att i köpet ingå endast kronan tillhöriga, å områdena befintliga byggnader och anläggningar, att kronan förbehålles rätt att under en tid av 5 år räknat från och med tillträdesdagen avgiftsfritt använda den inom stadsägoområdet nr 326 befintliga plantskolan jämte erforderlig utfartsväg, att staden bekostar avstyckning av områdena samt lagfart och övriga med köpet förenade utgifter, att staden är skyldig tåla de jämkningar i områdenas gränser och eljest, vilka kunna komma att bestämmas vid nämnda avstyckning, samt att i tillämpliga delar skola gälla bestämmelserna i förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m.

11:o.

Benarp nr 12 i Malmöhus län.

Kronoegendomen 13/24 mantal mantal Benarp nr 12 litt. Ea i Äspinge socken av Malmöhus län är utarrenderad för tiden till den 14 mars 1937

mot årligt arrende av dels 600 kronor, dels 17 hektoliter råg, 26 hektoliter havre och 58 kilogram smör att lösas med penningar enligt litt. A i länets markegångstaxa.

Med anledning av den förestående arrendeledigheten har domänstyrelsen från domänintendenten i länet och Malmöhus läns hushållningssällskaps egnahemsnämnd införskaffat upplysningar angående egendomens lämplighet till upplåtelse i egnahemslägenheter eller åbolägenheter samt huruvida efterfrågan å dylika lägenheter funnes i orten. Härjämte har den 9 oktober 1935 och den 15 januari 1936 uppskattningsförrättning hållits å egendomen.

Av handlingarna i ärendet, däribland en av distriktslantmätaren C. Edelberg år 1923 över egendomen upprättad karta, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen 1 mil från Hörby köping, har en areal av 82.11 hektar, varav 33.806 hektar tomt och åker, 47.783 hektar äng och odlingsmark samt 0.521 hektar impediment.

Av byggnaderna kunna boningshuset samt logen betecknas som medelmåttiga, den senare är dock ej fullt tillräcklig för egendomen. Stallängan, vars timmer redan i 1920 års uppskattningsprotokoll rörande egendomen betecknades som murket, är numera så dålig, att dess sammanstörtande kan befaras. Nybyggnad är sålunda ofrånkomlig vare sig egendomen bibehålles i kronans ägo eller försäljes.

Åkern är i allmänhet av dålig beskaffenhet. Närmast gården, där marken länge varit odlad, är myllan någorlunda djup men stenig på alv av grus eller grusblandad lera. Längre i öster är myllagret tunt och urberget går här och där upp i dagen. Sydvästra delen är sidländ svartmylla med rikligt förekommande större eller mindre stenblock på grusbotten.

Egendomens taxeringsvärde utgör 37,900 kronor.

Egnahemsnämnden har förklarat sig icke kunna tillstyrka styckning av någon av de inom länet belägna, år 1937 arrendelediga kronoegendomarna.

Domänintendenten har föreslagit saluvärdering av egendomen i samband med den uppskattningsförrättning, som skulle hållas i anledning av egendomens arrendeledighet.

Uppskattningsnämnden har anfört: Nämnden, som ansåge att egendomen borde avyttras, hade samrått med vederbörande lantmätare om möjligheterna för en uppdelning och försäljning av egendomen i två lotter. Med hänsyn till de bättre och sämre jordarnas belägenhet hade emellertid nämnden funnit det omöjligt att verkställa en uppdelning av egendomen såvitt såsom krav uppställdes, att av varje hälft för sig skulle kunna skapas ett jordbruk, vilket beredde sin innehavare en nödortftig bärning. Uppdelningsplanen måste sålunda uppgivas.

Egendomen hade saluvärderats till 25,600 kronor, varav 6,940 kronor för skogsmark med växande skog. Om planerad virkesförsäljning inberäknades bleve försäljningssumman 29,400 kronor, vilket belopp dock vore avsevärt mindre än taxeringsvärdet. För såvitt försäljning av denna verkligt svaga egendom skulle kunna komma till stånd, vore det icke möjligt att erhålla ett högre pris, såvida köparen skulle kunna fullgöra sina förbindelser. För den händelse egendomen skulle bibehållas i kronans ägo, måste stallängan m. m. nybyggas och egendomen skulle då ej bli räntabel i kronans hand.

Överjägmästaren har tillstyrkt egendomens försäljning för det föreslagna saluvärdet 25,600 kronor.

Egendomens arrendator, Ivar Svensson, har förklarat sig villig att för nämnda belopp inköpa egendomen.

Statens jordnämnd har förklarat, att egendomen ej lämpade sig för arrende-
degnahemsverksamhet.

Med skrivelse den 5 september 1936 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid meddelat, att styrelsen under hand från domänintendenten inhämtat, att Svensson, som arrenderat egendomen sedan år 1922, väl hävdad egendomen, varför densamma borde hembjudas honom vid eventuell försäljning. Styrelsen biträdde därför uppskattningsnämndens förslag angående egendomens försäljning för en köpeskilling av 25,600 kronor till Ivar Svensson.

*Departementss-
chefen.*

Då jag icke har något att erinra mot domänstyrelsens försäljningsförslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kronoegendomen 13/24 mantal Benarp nr 12 litt. Ea i Äspinge socken av Malmöhus län må försäljas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. för en köpeskilling av 25,600 kronor med hembuds rätt enligt 9 § i förordningen för Ivar Svensson och under villkor i övrigt, att egendomen må tillträdas den 14 mars 1937, att egendomen försäljes i befintligt skick, att endast kronan tillhöriga byggnader och anläggningar ingå i försäljningen, att varken kronan eller Svensson efter tillträdesdagen skall äga framställa ersättningsanspråk på grund av arrendeavtalet med undantag dock för till äventyrs oguldna arrendeavgälder och skatter för egendomen, samt att innehavare av över egendomen med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar förbehålles rätt att hava desamma kvarstående utan rätt för köpare till annan ersättning än av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningarna ävensom för skada, som förorsakas å kreatur.

12:o.

Sallerup nr 9 i Malmöhus län.

Den 29 maj 1931 förordnade Kungl. Maj:t efter riksdagens hörande, att kronoegendomen 1 mantal Sallerup nr 9 i Östra Sallerups socken av Malmöhus län skulle försäljas i fem, å en av distriktslantmätaren C. Edelberg år 1927 kopierad karta med litt. a, b, c, och f samt huvudgården (egendomen i övrigt) betecknade lotter enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. med hembuds rätt för Nils Andersson Rosenberg till lotten litt. a, för Jöns Hansson till lotten litt. b,

för Herman Persson och Johannes Persson till lotten litt. c, för Johan Hansson till lotten litt. f samt för Anna Rosenberg och Ernst Rosenberg till huvudgårdslotten. Av förestående lotter har endast lotten litt. f försålts, under det att övriga hembudsberättigade personer förklarar sig icke önska på föreskrivna villkor förvärva respektive lotter.

På grund härav har domänstyrelsen utarrenderat egendomen, med undantag av lotten litt. f, på en tid av fem år från den 14 mars 1932 till den 14 mars 1937 mot årligt arrende av 1,500 kronor till Ernst Rosenberg.

Uppskattningsförrättning å egendomen hölls år 1928. Med anledning av den förestående arrendeledigheten har domänstyrelsen från domänintendenten i länet och Malmöhus läns hushållningssällskaps egnahemsnämnd införskaffat upplysningar angående egendomens lämplighet till upplåtelse i egnahemslägenheter eller åbolägenheter samt huruvida efterfrågan å dylika lägenheter funnes i orten, varjämte ny uppskattningsförrättning å egendomen hållits i vederbörlig ordning.

Av instrument över denna förrättning jämte övriga ärendet tillhörande handlingar inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen 3 mil från staden Eslöv och 1 mil från Hörby köping och järnvägsstation, har en areal av 128.8785 hektar, varav 71.5895 hektar tomt och åker, 55.514 hektar ängs- och odlingsmark samt 1.775 hektar impediment.

Åkern består av grus- och svartmylla, huvudsakligen vilande på grusalv, på enstaka ställen något lerblandad. Jorden är på sina ställen starkt bemängd med sten, delvis täckdikad men ej tillfyllest.

Byggnaderna äro i allt väsentligt goda och fullt tillräckliga för egendomen. Stallbyggnaden och logen äro större än som erfordras för egendomens nuvarande areal.

Egendomens taxeringsvärde är 51,200 kronor.

Egnahemsnämnden har förklarar sig icke kunna tillstyrka styckning av någon av de inom länet belägna år 1937 arrendelediga kronoegendomarna.

Domänintendenten har meddelat, att någon starkare efterfrågan på jord för bildande av egnahems- eller åbolägenheter icke förmärkts inom länet. I fråga om till kronans egendom hörande åkerjord hade efterfrågan inskränkt sig till några fall, då personer begärt att för ena eller andra ändamålet få inköpa jord från viss angiven kronoegendom.

Uppskattningsnämnden har anfört följande.

Sedan besiktning företagits av egendomen i dess helhet med undersökning av de olika jordarna och betesmarkerna, ansåge sig nämnden böra instämman med 1928 års nämnd i uttalandet, att egendomen borde styckas och försäljas, varvid 1928 års styckningsplan borde läggas till grund. Vid förhandling med de personer, som enligt 1928 års uppskattningsprotokoll skulle få inköpa de olika salulotterna, hade samtliga ställt sig helt avvisande, då de tillfrågats huruvida de vore villiga att förvärva mark från egendomen.

Då nämnden ansåge det omöjligt att med den vattensjuka och magra åkerjorden som underlag och med dyr bebyggelse bilda bärkraftiga egnahemsjordbruk med de saluvärden som 1928 åsattes salulotterna, borde värdena avsevärt nedsättas. På grund härav hade ny saluvärdering verkställt.

Härvid hade följande lotter föreslagits till försäljning, nämligen:

Lotten litt. a. Obebyggd jordbrukslägenhet. Ägofigurerna å kartan 1—4, av 5, 6—8, av 9 och 23. Areal cirka 18 hektar åker och 13 hektar betes- och

skogsmark. Saluvärde 11,150 kronor, varav 2,000 kronor för 7.58 hektar skogsmark med växande skog. Arrendevärde 440 kronor.

Lotten borde försälas till ägaren av Sallerup 9³, Nils Andersson Rosenberg. Denna fastighet, som innehöle endast 2.57 hektar åker, hade goda åbyggnader.

Lotten litt. b. Obebyggd jordbrukslägenhet. Ägofigur å kartan av 10. Areal cirka 6.25 hektar åker. Saluvärde 2,500 kronor. Arrendevärde 100 kronor.

Lotten borde försälas till ägaren av Sallerup 9⁷, Jöns Hansson.

Lotten litt. c. Obebyggd jordbrukslägenhet. Ägofigurerna å kartan av 10 och 11. Areal cirka 5 hektar åker. Saluvärde 2,000 kronor. Arrendevärde 80 kronor.

Lotten borde säljas till ägarna av Sallerup 9⁶, Herman Persson och Johannes Persson.

Lotten litt. d. Obebyggd jordbrukslägenhet. Ägofigurerna å kartan 49—52. Areal 2.407 hektar. Saluvärde 1,200 kronor. Arrendevärde 48 kronor.

Denna lott borde försälas till arbetaren Johan Hansson, som från egendomen inköpt lotten litt. f om 0.206 hektar, Sallerup 9¹¹.

Huvudgårdslotten (egendomen i övrigt). Areal 73.823 hektar, varav 39.793 hektar åker och 32.396 hektar betes- och skogsmark samt 1.634 hektar impediment. Saluvärde 32,600 kronor, varav 2,900 kronor för 5.6 hektar skogsmark med växande skog. Arrendevärde 1,300 kronor.

Lotten borde, med undantag av ett område om cirka 10 hektar av egendomens betesmark, som vore ifrågasatt att upplåtas till telegrafstyrelsen för uppförande av en radiostation, försälas till egendomens nuvarande arrendator, Ernst Rosenberg. Skulle berörda område om 10 hektar betesmark ingå i försäljningen, borde saluvärdet höjas med 1,500 kronor.

Förenämnda personer hava skriftligen förklarar, att de för de åsatta saluvärdena önskade inköpa respektive lotter.

Överjägmästaren har framhållit följande. Frågan om upplåtelse till telegrafstyrelsen av området om 10 hektar borde avgöras och området å marken utstakas, innan beslut om egendomens försäljning fattades. Gränsen mellan litt. a och huvudgården syntes vara mindre lämpligt vald och borde utsträckas söderut i rak riktning till rågången. Ägofiguren nr 28, avsedd att ingå i försäljning av huvudgården, angränsade Östra Sallerups församlings kyrkogård. Innan avstyckning företoges borde församlingen tillfrågas, huruvida behov av mark för församlingens räkning föreläge. De föreslagna saluvärdena vore låga. För närvarande torde högre priser dock icke kunna erhållas, därest egendomen styckades på föreslaget sätt och försåldes till i uppskattningsinstrumentet angivna personer. Mot de värden, som åsatts skogsmark och växande skog, vore intet att erinra. Då något intresse att bibehålla egendomen i kronans ägo icke förefunnes, tillstyrkte överjägmästaren försäljning av egendomen med undantag av den del, som telegrafstyrelsen kunde önska disponera.

Domänintendenten har i anledning av överjägmästarens yttrande anført: Lotten litt. a skulle enligt förslaget försälas till ägaren av Sallerup 9³, vilken torde vara den enda, till vilken lotten kunde säljas, och en av förutsättningarna härför vore att ägorna sammanknötes. Överjägmästarens förslag till rak gränslinje innebure, att Sallerup 9³ och lotten litt. a komme att avskiljas från varandra med ett ungefär 80 meter brett jordstycke, vilket torde komma att medföra, att ägaren av Sallerup 9³ icke kunde påräknas som köpare av lotten. På grund härav borde nämndens förslag ej ändras. Beträffande den av överjägmästaren ifrågasatta upplåtelsen av mark till Östra Sallerups församling för utvidgning av kyrkogård vore denna fråga för närvarande ej aktuell och torde, då utvidgning framdeles erfordrades, mark härför komma att

tagas från ett ecklesiastiskt löneboställes ägor. Vad saluvärdena beträffade kunde dessa visserligen synas låga, men de sammanföle med taxeringsvärdet och hade föreslagits efter grundlig undersökning av marken.

Överlantmätaren har meddelat att, därest i samband med avstyckning av de till försäljning föreslagna lotterna sammanläggning verkställdes på sätt framginge av uppskattningsnämndens förslag, något hinder mot områdenas avskiljande icke syntes föreligga ur lantmåterisynpunkt.

Med skrivelse den 27 oktober 1936 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid anfört i huvudsak följande.

Styrelsen hade ej något att erinra mot uppskattningsnämndens förslag till egendomens disposition. Emellertid hade domänstyrelsen efter framställning av telegrafstyrelsen till denna styrelse utarrenderat de med ägofigurerena nr 58 och 59 å förberörda karta betecknade områdena, som innehölle 17.654 hektar för tiden 14 mars 1937—14 mars 1957 mot ett årligt arrende av 500 kronor. Med anledning härav komme huvudgårdslotten att ytterligare minskas med 7.654 hektar ängsmark och borde till följd härav saluvärdet nedsättas med 1,125 kronor till 31,475 kronor. Beträffande de av nämnden föreslagna saluvärdena ville styrelsen framhålla, att saluvärdena å lotten a och huvudgårdslotten blivit felaktigt beräknade på så sätt, att skogsmarken dubbelvärderats. Då emellertid saluvärdena såsom även framhållits måste anses låga samt de personer, till vilka dessa lotter vore avsedda att försälas, förklarar sig önska inköpa lotterna för de föreslagna saluvärdena, ansåge styrelsen, att någon sänkning av värdena av denna anledning ej borde äga rum.

Jag anser mig böra biträda domänstyrelsens förslag och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, *Departementets-
chefen.*

att kronoegendomen 1 mantal Sallerup nr 9 i Östra Sallerups socken av Malmöhus län må enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. försälas i fem lotter, nämligen

lotten litt. a., om cirka 31 hektar, mot ett saluvärde av 11,150 kronor med hembuds rätt enligt 11 § förordningen för ägaren av Sallerup 9³ för sammanläggning med denna fastighet,

lotten litt. b, om cirka 6.25 hektar, mot ett saluvärde av 2,500 kronor med hembuds rätt enligt sagda 11 § för ägaren av Sallerup 9⁷ för sammanläggning med denna fastighet,

lotten litt. c, om cirka 5 hektar, mot ett saluvärde av 2,000 kronor med hembuds rätt enligt sagda 11 § för ägarna av Sallerup 9⁶ för sammanläggning med denna fastighet,

lotten litt. d, om 2.407 hektar, mot ett saluvärde av 1,200 kronor med hembuds rätt enligt sagda 11 § för ägaren av Sallerup 9¹¹ för sammanläggning med denna fastighet, samt

huvudgårdslotten, om 66.169 hektar, mot ett saluvärde av 31,475 kronor med hembuds rätt enligt 9 § förordningen för Ernst Rosenberg,

med iakttagande i övrigt dels *beträffande samtliga lot-*

ter, att de må tillträdas den 14 mars 1937, att endast kronoegendomen tillhöriga byggnader och anläggningar ingå i försäljningarna, att förbehåll göres för de jämkningar i gränser, som kunna komma att föreskrivas vid blivande avstyckningsförrättning å egendomen, att lotterna a, b, c och d överlåtas i befintligt skick samt huvudgårdsloten i fullgott skick, samt att innehavare av över egendomen med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar förbehålles rätt att hava ledningarna kvarstående samt nyttja desamma utan rätt för köpare till annan ersättning än av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningarna ävensom för skada, som förorsakas å kreatur,

d e l s *beträffande huvudgårdsloten*, att, därest denna lott kommer att försäljas till Ernst Rosenberg, varken denne eller kronan skall äga framställa ersättningsanspråk mot varandra på grund av arrendekontraktet med undantag dock för till äventyrs oguldna arrendeavgälder och skatter för egendomen,

o c h d e l s *beträffande lotterna a, b, c och d*, att köparna av dessa lotter skola till kronan betala ersättning för höstplöjning, gräs-, frö- och höstsädessådd med belopp som efter värdering av domänintendenten bestämmes av domänstyfelsen.

13:o.

Tolånga nr 17 i Malmöhus län.

Den 30 mars 1935 förordnade Kungl. Maj:t, att av kronoegendomen $\frac{3}{4}$ mantal Tolånga nr 1 och 6 i Tolånga socken av Malmöhus län sex med litt. A, B, C, D, E och F å en av t. f. distriktslantmätaren Einar Törnegrén år 1934 upprättad karta skulle försäljas på vissa närmare angivna villkor.

I samband med försäljningen har kammarkollegium förordnat, att egendomen, sedan Tolånga nr 1 och Tolånga nr 6 sammanlagts till en fastighet, skulle benämnas Tolånga nr 17.

Genom arrendekontrakt den 26 april 1935 har egendomen med undantag av de till försäljning bestämda lotterna utarrenderats för tiden 14 mars 1935—14 mars 1955 mot ett årligt arrende av dels 20 hektoliter råg, 20 hektoliter havre och 87 kilogram smör att lösas med penningar efter senast för länet fastställda pris enligt litt. A i länets markegångstaxa, dels därutöver 560 kronor.

I en till domänstyrelsen inkommen ansökning har nu arrendatorn av egendomen, Magn. Andersson, anhållit att få inköpa densamma.

Med anledning härav har år 1936 hållits uppskattningsförrättning å egendomen. Av instrumentet över nämnda förrättning ävensom övriga ärendet

tillhörande handlingar samt förutnämnda och en av distriktslantmätaren Egron Sundberg år 1928 upprättad karta över hela egendomen inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen 6 kilometer från Sjöbo municipalsamhälle, har en areal av 48.569 hektar, varav 40.389 hektar åker, 5.13 hektar betesmark, 0.021 hektar odlingsmark samt 3.019 hektar impediment.

Av byggnadsbeståndet är boningshuset utmärkt men onödigt stort för egendomen. Stallängan, som har för stora utrymmen på grund av den reducerade arealen, är en dåligt uppförd korsvirkeslänga och i behov av renovering. Logen och de för diverse ändamål avsedda längorna, båda säkerligen 100-åriga, har vid den uppskattningsförrättning, som hållits å egendomen år 1934, föreslagits att ersättas med en ordentlig logbyggnad, så snart den av Färs härads vägdistrikt beslutade nya landsvägen Lövestad—Tolånga—Sjöbo blir byggnadsklar. Genom Kungl. Maj:ts beslut den 9 januari 1936 har vägdistriktet medgivits att mot en ersättning till kronan av 2,000 kronor framdraga landsvägen i fråga över egendomens ägor tvärs igenom de båda gamla längorna. Härigenom blir uppförandet av den nya logen aktuellt.

Uppskattningsnämnden, vilken beräknat den lägsta kostnaden för de oundgängliga byggnadsarbetena till 8,000 kronor, har saluvärderat egendomen till 32,500 kronor, varav 1,200 kronor för skogsmark med växande skog. Egendomen vore saluvärderad i befintligt skick och med undantag av den vägmark, som upplåtits till Färs härads vägdistrikt. Vid försäljning av egendomen borde egendomens arrendator Magnus Andersson erhålla hembuds rätt.

Med skrivelse den 18 december 1936 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid anfört, att styrelsen ej hade något att erinra mot egendomens försäljning eller mot det föreslagna saluvärdet samt att egendomens arrendator, Magnus Andersson, vilken arrenderat egendomen sedan år 1914, borde erhålla hembuds rätt.

Jag biträder det av domänstyrelsen förordade försäljningsförslaget och *Departements-* hemställer förty, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, *cheien.*

att av kronoegendomen $\frac{3}{4}$ mantal Tolånga nr 17 i Tolånga socken av Malmöhus län huvudgården, omfattande ägofigurerna nr 1—15, 17—26 samt 94—99 å en av distriktslantmätaren Egron Sundberg år 1928 över egendomen upprättad karta, må försäljas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. för en köpeskilling av 32,500 kronor med hembuds rätt enligt 9 § i förordningen för Magnus Andersson samt under villkor i övrigt att tillträdet må räknas från den 14 mars 1937, då nu om egendomen gällande arrendekontrakt skall upphöra att gälla, att egendomen försäljes i befintligt skick, att endast kronan tillhöriga byggnader och anläggningar ingå i försäljningen, att köparen skall vara skyldig att utan ersättning tåla det intrång, som kan förorsakas egendomen genom framdragande av vägen Lövestad—Tolånga—Sjöbo, att varken kro-

nan eller arrendatorn skall äga framställa anspråk mot varandra på grund av arrendekontraktet, med undantag för tilläventyrs oguldna arrendeavgifter och skatter, samt att innehavare av över egendomen med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar förbehålles rätt att hava ledningarna kvarstående och nyttja desamma utan rätt för köparen till annan ersättning än av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningarna ävensom för skada, som förorsakas å kreatur.

14:o.

Vrine nr 3 i Älvsborgs län.

Den 10 mars 1933 förordnade Kungl. Maj:t i anledning av därom av domänstyrelsen i skrivelse den 10 februari 1933 gjord framställning att av kronoegendomen 1 mantal Vrine nr 3 i Ödeborgs socken av Älvsborgs län följande områden, vilka funnos utmärkta å en av distriktslantmätaren Tor Blomkvist år 1926 kopierad och kompletterad karta över egendomen skulle försäljas nämligen dels lotterna I, II, VI, VII, VIII och IX enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m., dels lotten IV till Ödeborgs församling och dels av lotterna I a, II a, III, III a och eventuellt del av V, sedan plan jämlikt 19 kapitlet 1 § andra stycket lagen den 18 juni 1926 (nr 326) om delning av jord å landet upprättats över lotterna och av länsstyrelsen i länet godkänts, de i planen angivna tomterna.

Av berörda lotter äro numera lotterna I, IV, VI, VII, VIII och IX försålda.

Vidare har Kungl. Maj:t genom brev den 12 juli 1935 angående överförande till arrendeegnahmetsfonden av delar av vissa i Älvsborgs, Göteborgs och Bohus samt Värmlands län belägna kronoegendomar med ändring av förutnämnda den 10 mars 1933 meddelade beslut förordnat, att lotten II om cirka 23.473 hektar och III om 4.6003 hektar skulle jämte de mindre områden av egendomen, som voro belägna mellan lotten III och den nya landsvägen till Ödeborg, överföras till arrendeegnahmetsfonden från och med den 14 mars 1936.

Av domänstyrelsens omförmälda skrivelse den 10 februari 1933 inhämtas bland annat följande.

Vid den uppskattningsförrättning, som hölls å egendomen åren 1926 och 1931, saluvärderades även lotten V, en industritomt omfattande ägofiguerna 1—10, av 11, av 12 och av 14 å förberörda karta. Lottens areal utgör 2.6977 hektar, varav 2.3487 hektar tomt och åker samt 0.349 hektar äng. Ett förvägomläggning i anspråk taget område är härvid frånräknat. Saluvärdet för lotten har uppskattats till 15,800 kronor, varav 10,000 kronor för vattenfall enligt vattenfallsstyrelsens förslag. Då området avsetts till utmål för det av Ödeborgs bruk utnyttjade vattenfallet i Valboån, tillstyrkte uppskattningsnämnden, att bruket medgaves att mot kontant avgäld få inköpa såväl

kronans andel i fallet som utmålet i fråga. På förfrågan meddelade bruket, att det önskade inköpa vattenfallet med utmål, men att det ej kunde erbjuda högre köpeskilling än 7,000 kronor.

Domänstyrelsen anförde i sin nämnda skrivelse, att lösningsrätt till lotten V jämlikt bestämmelserna i 2 kapitlet vattenlagen efter all sannolikhet vore för handen, varför frågan om kronans avstående av vattenfallsandelen jämte nödigt utmål lämpligast torde böra behandlas enligt den procedur nämnda lag anvisade.

Ödeborgs Bruks Aktiebolag har nu under hand meddelat domänstyrelsen, att bolaget vid hänvändelse till vederbörande vattendomstol underrättats om att frågan om kronans avstående av vattenfallsandelen jämte nödigt utmål icke kunde av vattendomstolen upptagas till avgörande.

Vidare har bolaget i skrivelse till domänstyrelsen i december 1935 anfört följande.

Bolaget erbjöde för förenämnda lotten V med andel i vattenfall och vattenrätt i Valboån en köpeskilling av tillhoppa 12,500 kronor. Vid fixerandet av denna köpeskilling hade bolaget utgått från det vid uppskattningen år 1931 åsatta värdet med den jämkning i detta värde, som betingades därav att icke, såsom vid värderingen antagits, med lotten följde rätten till utnyttjande av halva vattenfallet uti Valboån utan blott en mindre del, högst en tredjedel av hela vattenkraften i fallet. Av skrivelsen bifogade rättegångshandlingar framginge nämligen, att gränsen i vattenfallet mellan kronoegendomen, å ena, och den bolaget numera tillhöriga fastigheten $\frac{1}{4}$ mantal Brattefors med Mølneruds kvarn, å andra sidan, vore tvistig. I varje fall hade dock ägaren av sistnämnda fastighet på grund av urminnes hävd nyttjanderätt till den östra ådran i fallet, som före fallets reglering representerade minst två tredjedelar av fallets vattenkraft och numera torde innefatta ännu större del av denna, en omständighet, som givetvis måste medföra, att värdet å den kronoegendomen tillkommande andelen i vattenfallet, vilken tillagts försäljningslotten, måste sättas väsentligt lägre än till hälften av hela fallets värde. Uti bolagets anbud hade emellertid reduceringen å vattenfallsandelens värde icke sträckt sig så långt som rent siffermässigt varit berättigat och detta för att om möjligt ett slutligt resultat nu skulle kunna uppnås i ärendet. Då bolaget arrenderade försäljningslotten med vattenfallsandel och arrendet utlöpte den 14 mars 1936, vore det synnerligen önskvärt, att om bolagets anbud antoges, tillträdet kunde få ske sistnämnda dag.

Domänintendenten har anfört:

Den av uppskattningsnämnden verkställda värderingen å lotten till 15,800 kronor vore utförd under förutsättning, att kronan vore oinskränkt ägare till halva fallet, d. v. s. att kronans såväl nyttjanderätt som äganderätt ginge efter älvens mittlinje. Av den i ärendet sedermera förebragta utredningen syntes emellertid ovisst, om så vore förhållandet. Vid besök å platsen hade bolagets representant utvisat en i älven belägen berghäll under uppgivande att den skulle vara den i det vid Valbo häradsrätt anhängiggjorda målet åberopade klippan. Med den bredd och utformning, som älven numera hade, vore denna klippa belägen betydligt närmare Vrins strand än den motsatta Brattefors. Vid undersökning av åstranden framginge emellertid tydligt, att älven under årens lopp breddats medelst i åsträndernas klippartier företagen sprängning. Särskilt syntes rätt betydande sprängningsarbeten

hava utförts på den sida av älven, som ägdes av bruket. Några kartor, som utvisade den omskrivna klippans läge, hade icke kunnat förebringas. Då den framlagda utredningen syntes giva vid handen, att kronan icke skulle vara ägare till halva fallet och det i övrigt numera praktiskt taget torde vara omöjligt förebringa bindande bevis om vad den ena eller andra parten ägde, ansågo domänintendenten sig böra tillstyrka, att det av bolaget avgivna anbudet, 12,500 kronor, antoges. Mot stamfastigheten borde försäljningslotten begränsas av den nyanlagda landsvägen Ödeborg—Torps kyrka. I övrigt borde med försäljningslotten följa vatten och grund jämte vattenrätt i Valboån till den utsträckning, vartill Kungl. Maj:t och kronan kunde vara ägare. Kostnaderna för en blivande avstyckning borde bestridas av köparen. Lotten borde få tillträdas den 14 mars 1936.

Med skrivelse den 28 februari 1936 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid anfört följande.

Ifrågavarande salulott vore utarrenderad till den 14 mars 1936 mot ett årligt arrende av 250 kronor. Lotten vore den enda kvarvarande under domänstyrelsens förvaltning stående delen av egendomen. Med hänsyn till vad numera blivit i ärendet upplyst angående kronans rätt till ifrågavarande vattenfall ansågo styrelsen sig kunna tillstyrka försäljning av berörda lott för den av Ödeborgs Bruks Aktiebolag erbjudna köpeskillingen, 12,500 kronor. Då bolaget ej ägde hembud vid försäljningen, torde riksdagens medverkan vid lottens försäljning vara erforderlig.

Departements-
chefen. Jag biträder det av domänstyrelsen tillstyrkta försäljningsförslaget. Tillträdesdagen torde bestämmas till den 14 mars 1937. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att av kronoegendomen 1 mantal Vrine nr 3 i Ödeborgs socken av Älvsborgs län må, med tillträdesrätt den 14 mars 1937, till Ödeborgs bruks aktiebolag försäljas lotten nr V, vilken å en av distriktslantmätaren Tor Blomkvist år 1926 kopierad och kompletterad karta över egendomen omfattar ägofigurerna 1—10, av 11, av 12 och av 14, med den rätt kronan kan för egendomen äga till vatten och grund i Valboån med den jämkning dock beträffande gränserna, som må komma att bestämmas vid blivande avstyckningsförrättning, mot en köpeskillning av 12,500 kronor att vid tillträdet kontant erläggas till länsstyrelsen i länet, som har att utfärda köpebrev å lotten, samt under villkor, att lotten försäljes i befintligt skick, att endast kronoegendomen tillhöriga byggnader och anläggningar ingå i köpet, att köparen skall ensam vidkännas kostnader för lagfart å fånget, avstyckning och andra med köpet förenade utgifter, samt att köparen skall svara för de å lotten efter tillträdesdagen belöande onera och utskylder av vad slag de vara må.

15:o.

Herrtorp nr 1 i Skaraborgs län.

Kronoegendomen 1 mantal Herrtorp nr 1 i Härlunda socken av Skaraborgs län har intill den 14 mars 1936 varit utarrenderad mot årligt arrende av 705 kronor. Från nämnda tidpunkt har egendomen sedermera i avvaktan på lösning av frågan om dess framtida disposition mot enahanda avgäld upplåtits på arrende intill den 14 mars 1937. Med anledning av den förestående arrendeledigheten hava kronojordstyckningssakkunniga under år 1932 besiktigt egendomen. Därjämte har domänstyrelsen från vederbörande domänintendent och hushållningssällskaps egnahemsnämnd införskaffat upplysningar angående egendomens lämplighet till upplåtelse i egnahemslägenheter eller åbolägenheter samt huruvida efterfrågan å dylika lägenheter funnes inom orten. Tillika har under år 1935 hållits uppskattningsförrättning å egendomen, varvid domänintendenten i Örebro län tjänstgjort såsom ordförande. Av det över förrättningen uppgjorda instrumentet ävensom en av distriktslantmätaren E. O. Janson år 1912 över egendomens inägor upprättad karta, vilken kompletterats år 1935 av distriktslantmätaren Tor Hjertquist, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som genomflytes av ån Flian, är förlagd i fyra skiften, inägo-skiftet, hemskogsskiftet, skogsskiftet i Härlunda förutvarande sockenskog samt det såsom »Södra skogen» benämnda skiftet. Den är belägen cirka 8 kilometer från Skara samt innehåller en areal av 115.68 hektar, varav 18.50 hektar åker, 17.18 hektar äng och 80.00 hektar skogsmark. Åkerjorden, som består av sand- och lermylla, är odränerad samt mycket stenig.

Å egendomen finnas inga torp eller lägenheter.

Av kronans å egendomen befintliga byggnader är boningshuset i gott stånd, ladugården i mycket dåligt, logen i förfallet samt stallet i ganska gott skick.

Egendomen har icke del i allmänning samt belastas icke av odlingslån.

Taxeringsvärdet utgör 16,900 kronor (jordbruksvärde).

Kronojordstyckningssakkunniga hava med hänsyn till den dåliga beskaffenheten av egendomens ekonomihus ansett, att egendomen borde försälas.

Domänintendenten har, före uppskattningsstillfället, förordat försäljning av egendomens inägojord med lämplig skogstilldelning.

Egnahemsnämnden har i yttrande den 6 oktober 1933 av anförda skäl ansett, att största möjliga återhållsamhet under då rådande konjunkturer borde iakttagas vid utbud av kronojord till försäljning samt att därför försäljning av dylik jord borde ske endast i de fall, då en bestämd önskan om inköp av jord framförts.

Uppskattningsnämnden har med hänsyn till byggnadsbeståndets och åkerjordens beskaffenhet föreslagit försäljning av egendomen — med undantag av skiftet i Härlunda förutvarande sockenskog och skiftet »Södra skogen» — i två lotter, nämligen en större lott, motsvarande huvudgården, till egendomens arrendator J. V. Lundgren, vilken sedan år 1929 innehaft egendomen och väl hävdats densamma, samt en mindre, å ömse sidor om ån Flian belägen lott till ryttmästaren Bertil Ekberg, vilken anhållit få inköpa lotten för vinnande av nödigt utrymme för den kvarn- och sågverksrörelse, som denne bedrev å en honom tillhörig angränsande fastighet.

Nämnden har åsatt huvudgårdsslotten med en areal av 41.46 hektar, varav 18.28 hektar tomt och åker, 14.98 hektar äng och odlingsmark och 8.20 hektar skogsmark ett saluvärde av 22,200 kronor, samt den till försäljning till Ekberg ifrågasatta lotten med en areal av 2.42 hektar, varav 0.22 hektar åker och 2.20 hektar äng, ett saluvärde av 1,040 kronor; och har nämnden upplyst, att värdet av den i huvudgårdsslotten ingående skogsmarken och skogen upptagits till 7,650 kronor och värdet av den i den mindre lotten ingående skogen upptagits till 425 kronor.

Ett vid uppskattningsinstrumentet fogat protokoll utvisar, att vederbörande distriktslantmätare i utlåtande den 27 augusti 1935 lämnat tillstånd till avstyckning dels för »kvarnindustriändamål» av lotten litt. A och dels för »skogsändamål» av nyssnämnda två till försäljning icke föreslagna skogskiften, å kartan utmärkta med litt. B 1 och B 2.

Lundgren och Ekberg hava skriftligen förklarat sig villiga inköpa respektive huvudgårdsslotten och lotten litt. A till de av nämnden åsatta saluvärdena.

Vederbörande överjägmästare har bland annat anfört: De beräknade värdena av skogsmark och växande skog vore för låga beträffande såväl huvudgårdsslotten som lotten litt. A. Skogsmarken och skogen å lotterna borde åsättas ett värde av lägst 9,500 kronor för huvudgårdsslotten och lägst 515 kronor för lotten litt. A. Därest beräkningen av lotternas värden i övrigt godtoges, komme saluvärdena av de båda lotterna att i runt tal följaktligen bliva 24,080 kronor för huvudgårdsslotten och 1,130 kronor för lotten litt. A.

Överlantmätaren i länet har, vid det förhållandet att avstyckningsförrättningen fortskridit så långt, att utlåtande innefattande tillstånd till de begärda avstyckningarna meddelats, icke ansett sig kunna göra något uttalande om avstyckningarnas överensstämmelse med jorddelningslagens föreskrifter.

Med skrivelse den 7 december 1936 har domänstyrelsen underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid anfört följande.

Styrelsen biträdde uppskattningsnämndens förslag till egendomens disposition.

Gentemot värderingen av lotterna hade styrelsen icke annat att erinra, än att styrelsen ansåge, att den i lotterna ingående skogsmarken och skogen åsatts något för låga värden. En höjning av saluvärdena till för lotten litt. A 1,130 kronor och för huvudgårdsslotten 22,700 kronor syntes skälig. På förfrågan av styrelsen hade vederbörande spekulanter också förklarat sig villiga att betala dessa belopp.

Lundgren hade icke innehaft egendomen under så lång tid, att han jämlikt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. vore berättigad till hembud å huvudgårdsslotten. Då Lundgren väl hävdat egendomen, ville styrelsen emellertid icke motsätta sig, att Lundgren tillerkändes hembuds rätt. Lundgren, som hade en stor familj, ägde en mindre jordbrukslägenhet i trakten. Enligt uppgift av domänintendenten hade Lundgren för avsikt att, efter det han förvärvat kronoegendomens huvudgård, försälja den egna lägenheten och helt ägna sig åt kronoegendomen.

Försäljningen av lotten litt. A torde kunna genomföras med stöd av det Kungl. Maj:t jämlikt riksdagens skrivelse nr 76 år 1932 lämnade bemyndigandet. Då emellertid för försäljningen av huvudgårdsslotten riksdagens samtycke erfordrades, syntes ärendet i dess helhet böra underställas riksdagen.

Mot domänstyrelsens försäljningsförslag har jag intet att erinra. Till *Departements-
chefen.* frågan om dispositionen av den till försäljning ej ifrågasatta delen av egendomen torde jag få återkomma, sedan riksdagens beslut i försäljningsfrågan fattats. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kronoegendomen 1 mantal Herrtorp nr 1 i Härlunda socken av Skaraborgs län — med undantag av två å en av distriktslantmätaren E. O. Janson år 1912 upprättad, av distriktslantmätaren Tor Hjertquist år 1935 kompletterad karta med litt. B 1 och B 2 utmärkta skogsskiften om respektive cirka 45.30 hektar och 26.50 hektar — må, uppdelad i följande två lotter, försäljas med tillträdesrätt den 14 mars 1937, nämligen

lotten litt. A, närmare angiven å en av distriktslantmätaren Tor Hjertquist år 1935 upprättad särskild karta, med en areal av 2.42 hektar till ryttmästaren Bertil Ekberg mot en köpeskilling av 1,130 kronor att erläggas till länsstyrelsen i länet; samt

egendomen i övrigt (huvudgårdslotten), enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m., med en areal av cirka 41.46 hektar och ett saluvärde av 22,700 kronor med hembuds rätt jämlikt 9 § förordningen för egendomens arrendator J. V. Lundgren,

skolande vid försäljningarna i övrigt iakttagas, *beträffande båda lotterna*, att de försäljas i befintligt skick, att endast kronan tillhöriga hus och anläggningar ingå i försäljningarna, att förbehåll göres för de jämkningar i gränser, som vid avstyckningsförrättning kunna komma att föreskrivas, samt att vid nämnda förrättning nödiga utfartsvägar skola tillförsäkras såväl kronan för skogsskiftena litt. B 1 och B 2 som respektive köpare av huvudgårdslotten och lotten litt. A, *beträffande huvudgårdslotten*, att, därest lotten förvärvas av Lundgren, denne icke skall äga gentemot kronan framställa några som helst ersättningsanspråk på grund av det rörande egendomen gällande arrendekontraktet, samt *beträffande lotten litt. A*, att bestämmelserna i förenämnda förordning den 6 juni 1929 i tillämpliga delar skola gälla.

16:o.

Ökne nr 2 i Värmlands län.

Kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Ökne nr 2 i Gillberga socken av Värmlands län är genom domänstyrelsens den 8 februari 1919 upprättade kontrakt utarrenderad för tiden 14 mars 1919 — 14 mars 1939 mot en årlig avgäld av 1,400 kronor.

Uppskattningsförrättning å egendomen har hållits under år 1936.

Av det vid förrättningen förda protokollet jämte övriga handlingar i ärendet, däribland en av t. f. distriktslantmätaren C. A. Virde år 1915 över egendomen upprättad karta med beskrivning, inhämtas bland annat:

Egendomen, förlagd i ett skifte och begränsad i öster av Byälven, är belägen 21 kilometer från Säfte.

Egendomen innehåller en areal av 68.4540 hektar, därav 32.8690 hektar tomt och åker, 9.3460 hektar äng, 25.4290 hektar skogsmark och 0.8100 hektar impediment.

Åkern ligger samlad och består till övervägande del av lättlera på leralv. I övrigt utgöres åkern av sandjord. Åkern kan i huvudsak betecknas såsom god men är till betydande del utsatt för översvämning från Byälven vid däri inträffande högre vattenstånd. Ängen består av lågt liggande områden utefter samma älv. Även dessa områden besväras av översvämning från älven. Skogsmarken är god.

Egendomen har icke del i samfällighet. Torp eller lägenheter finnas icke å egendomen.

Kronan äger byggnaderna på egendomen med undantag av ett redskaps-skjul, vilket tillhör arrendatorn. Egendomens elektriska anläggning är ävenledes arrendatorns tillhörighet. Byggnadsbeståndet är visserligen tillräckligt för egendomens behov, men husen äro i dåligt skick, särskilt ladugården, som är fallfärdig.

Med hänsyn till egendomens dåliga byggnader, ringa storlek och avlägsna belägenhet har *uppskattningsnämnden* förordat egendomens försäljning i en lott.

Egendomen har åsatts ett saluvärde av i runt tal 25,800 kronor, vari då ingå värdena å skog och skogsmark till de av vederbörande jägmästare föreslagna beloppen eller till sammanlagt 12,870 kronor. Jägmästarens värdering har emellertid nämnden ansett vara för hög. Nämnden har uttalat sig för en minskning i det av jägmästaren uppskattade värdet med tio procent.

Saluvärderingen är verkställd under förutsättning, att egendomen överlåtes i det skick, vari densamma på grund av det om egendomen gällande arrendekontraktet skall av arrendatorn överlämnas. Nämnden har icke funnit skäl föreslå föreskrifter om särskilda villkor för egendomens användning eller om återköpsrätt. Skulle likväl föreskrifter härutinnan anses erforderliga, har nämnden förordat en nedsättning i saluvärdet med femton procent.

Nämnden har föreslagit, att nuvarande arrendatorn, Arvid Chilberg, skulle få förvärva egendomen efter hembud. Chilberg skulle vid nu löpande arrendeperiods utgång hava innehaft egendomen under nitton år. Dessförinnan har egendomen under en lång följd av år brukats av Chilbergs svärfar.

Chilberg har skriftligen förklarat sig vilja till saluvärdet 25,800 kronor förvärva egendomen. Samtidigt har Chilberg anhållit att få tillträda densamma senast den 14 mars 1938, vilket *domänintendenten* med hänsyn till fähusets dåliga beskaffenhet tillstyrkt.

Överjägmästaren har icke haft något att erinra mot egendomens försäljning. Någon sänkning av de till grund för saluvärdet 25,800 kronor liggande skogs- och skogsmarksvärdena har emellertid överjägmästaren icke funnit sig kunna tillstyrka. Med hänsyn till nu rådande virkespriser torde värdet å skogen enligt överjägmästarens åsikt snarare vara att betrakta såsom lågt.

Domänstyrelsen har med skrivelse den 10 november 1936 underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid anfört:

För egen del biträdde styrelsen det av nämnden framlagda försäljningsförslaget. Saluvärdet 25,800 kronor ansåge styrelsen kunna godtagas.

Egendomen borde överlätas med full och oinskränkt äganderätt, i befintligt skick och med tillträde den 14 mars 1939.

Egendomen borde hembjudas arrendator Chilberg, vilken, därest han förvärvade egendomen, borde medgivas rätt att tillträda densamma redan den 14 mars 1938, då samtidigt det nu om egendomen gällande arrendeavtalet borde upphöra att gälla.

Vid ett förvärv av egendomen av Chilberg borde samtliga mellan kronan och Chilberg varande, på gällande arrendekontrakt grundade rättsanspråk med undantag av anspråk på till äventyrs oguldna arrendeavgälder och utskylder anses vara i och genom försäljningen reglerade.

Därest annan person än Chilberg skulle förvärva egendomen, borde blivande köpare, för så vitt kronan nödgades att till egendomens arrendator utgiva ersättning för av arrendatorn verkställd höstplöjning, trädesberedning och sådd, i blivande köpehandling tillförbindas att gottgöra kronan, vad kronan i berörda hänseende erlagt.

Jag biträder det av domänstyrelsen tillstyrkta försäljningsförslaget och *Departements-* hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, *chefen.*

att kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Ökne nr 2 i Gillberga socken av Värmlands län må med ett saluvärde av 25,800 kronor försäljas jämlikt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. med hembuds rätt enligt 9 § i förordningen för förenämnde Arvid Chilberg och under villkor i övrigt, att egendomen överlätas i befintligt skick med tillträde den 14 mars 1939, att, därest egendomen kommer att förvärfvas av bemälda Chilberg, egendomen må av honom tillträdas den 14 mars 1938, då det nu om egendomen gällande arrendeavtalet skall upphöra och samtliga mellan kronan och Chilberg förefintliga, på nämnda arrendekontrakt grundade rättsanspråk med undantag av till äventyrs varande anspråk på oguldna arrendeavgälder och skatter i och genom försäljningen skola anses vara reglerade, att, därest egendomen kommer att förvärfvas av annan person än Chilberg och kronan nödgas till egendomens arrendator utgiva ersättning för av arrendatorn verkställd höstplöjning, trädesberedning och sådd, köpare av egendomen skall vara pliktig att gottgöra kronan, vad kronan i berört hänseende erlagt, att endast kronan tillhöriga hus och anläggningar ingå i försäljningen, samt att innehavare av över egendomen med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar förbehålles rätt att hava ledningarna kvarstående och nyttja desamma utan rätt för köparen till annan ersättning än gottgörelse av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningarna ävensom för skada, som förorsakas å kreatur.

17:o.

Berga eller Berg nr 1 i Örebro län.

Kronoegendomen $67/_{82}$ mantal Berga eller Berg nr 1 i Hallsbergs socken av Örebro län har genom domänstyrelsens den 6 november 1914 utfärdade kontrakt varit utarrenderad för tiden 14 mars 1916—14 mars 1936 mot en årlig avgäld av 760 kronor. Egendomen har sedermera i avvaktan på lösningen av frågan om dess disposition utarrenderats under ytterligare ett år. Avgälden för nämnda tid har fastställts till 1,100 kronor.

Uppskattningsförrättning har hållits å egendomen under år 1933. Av det vid förrättningen förda protokollet jämte tillhörande handlingar, däribland en över inägorna till egendomen år 1912 av distriktslantmätaren H. Aspling upprättad karta med beskrivning, inhämtas bland annat:

Egendomen, förlagd i två skiften, hemskiftet och skiftet Bråten, är belägen 3 kilometer från Hallsberg och innehåller en areal av 33.2783 hektar, därav 29.1383 hektar åker och tomt samt till tomter föreslagen mark, 3.1040 hektar ängs- och betesmark samt 1.0360 hektar impediment.

Egendomens åker består av godartad ler- och sandmylla. Ängsmarken är obetydlig. Skog finnes icke, men egendomen äger del i Kumla häradsallmanning.

Inga torp finnas å egendomen. Kronans å egendomen varande byggnader äro i gott stånd med undantag av ladugården, som är i dåligt skick — väggarna äro angripna av röta samt luta avsevärt. Nybyggnad eller en genomgripande reparation av ladugården är därför ofrånkomlig.

Uppskattningsnämnden har förordat egendomens försäljning, därvid styckning av densamma skulle ske i en jordbrukslott, utgörande huvudparten av egendomen, samt åtta till byggnadstomter avsedda lotter.

Dessa senare, belägna å skiftet Bråten i dess norra del, skulle motsvara lotterna 1—6 samt 9 och 10 å ett till uppskattningsinstrumentet fogat, av distriktslantmätaren Birger Sandelin år 1933 uppgjort och å karta avfattat styckningsförslag.

De med nr 7 och 8 i samma styckningsförslag upptagna tomtområdena skulle enligt nämndens åsikt, alldenstund de vore bebyggda med en för egendomens brukande erforderlig arbetarbostad och även utgjorde egendomens för potatisodling enda lämpliga mark, ingå i huvudlotten.

Huvudgårdslotten skulle sålunda omfatta en areal av 30.6304 hektar, därav 26.4964 hektar tomt och åker, 3.1040 hektar äng och betesmark samt 1.0300 hektar impediment. Lotten har av nämnden åsatts ett saluvärde av 30,500 kronor, därav 2,599 kronor för de i huvudgården ingående tomterna nr 7 och 8 samt 1,200 kronor som kapitaliserat värde av utdelning från häradsallmanningen.

Arealer och saluvärden å de till tomter avsedda, med nr 1—6 samt 9 och 10 betecknade områdena framgå av följande tabell.

Tomt nr	Areal i hektar			Saluvärde kronor
	åker och tomt	impediment	summa	
1	0.3072	—	0.3072	1,230
2	0.3138	—	0.3138	1,235
3	0.3211	—	0.3211	1,285
4	0.3246	—	0.3246	1,135
5	0.3481	—	0.3481	1,045
6	0.3683	0.0060	0.3743	1,105
9	0.3438	—	0.3438	1,720
10	0.3150	—	0.3150	1,575

Egendomens saluvärdering har verkställt under förutsättning, att lotterna överlåtas i det skick, vari de befinna sig, och att avträdessyn icke skall hållas vid egendomen.

Nämnden har icke funnit skäl föreslå särskilda villkor angående lotternas användning eller om återköpsrätt. Skulle föreskrifter härutinnan likväl anses böra ifrågakomma, har nämnden förordat en nedsättning i samtliga saluvärden med tio procent.

Huvudgårdsslotten skulle hembjudas egendomens nuvarande arrendator, boet efter framlidne Herman Johansson. Änkan Helny Johansson har dels såsom bodelägare efter sin avlidne man, nyssnämnde Herman Johansson, dels såsom förmyndare för andra delägaren i boet, dottern Anna Elisabet Johansson, förklarat sig godkänna det huvudgårdsslotten åsatta saluvärdet under förutsättning, att avträdessyn icke behöfve hållas och värdet av brister icke behöfve till kronan inbetalas. Tomtområdena skulle utbjudas under hand eller möjligen å offentlig auktion enligt 15 § i försäljningsförordningen.

Överlantmätaren har meddelat, att hinder icke föreligger mot den av nämnden föreslagna uppdelningen.

Riksantikvarieämbetet, som framhållit, att samtliga till försäljning avsedda byggnadstomter vore belägna å skiftet Bråten söder om den från Hallsberg till Kumla ledande vägen och omedelbart sydväst om ett allmänt bekant, märkligt fornminnesområde vid Norrby samt att genom bebyggelse av de längst i nordost liggande områdena insynen vid fornlämningsområdet från landsvägen väsentligen hindrades, har hemställt, att sådana åtgärder måtte vidtagas, att åtminstone det med nr 10 betecknade tomtområdet icke bleve försålt. Riksantikvarieämbetet har jämväl föreslagit, att denna sistnämnda byggnadstomt skulle underställas ämbetets förvaltning i likhet med vad som redan skett beträffande själva fornminnesområdet.

Med skrivelse den 22 september 1936 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid anfört i huvudsak följande.

I likhet med uppskattningsnämnden funne styrelsen anledning icke föreligga till egendomens bibehållande i kronans ägo. Nämndens förslag till egendomens uppdelning funne sig styrelsen kunna biträda med den avvikelsern allenast, att den i förslaget såsom nr 10 upptagna byggnadstomten borde, på de av riksantikvarieämbetet anförda skäl, bibehållas i kronans ägo för att ställas under ämbetets förvaltning.

Huvudgårdsslotten jämte övriga försäljningslotter borde upplåtas med full och oinskränkt äganderätt och med tillträdesrätt för vederbörande köpare den 14 mars 1937. Huvudgårdsslotten borde hembjudas Herman Johanssons sterbhus. Övriga försäljningslotter borde utbjudas under hand i enlighet med 15 § försäljningsförordningen.

För den händelse huvudgårdsslotten skulle komma att försäljas till nuvarande arrendatorn, borde samtliga på arrendekontraktet om egendomen grundade rättsanspråk mellan kronan och köparen i och genom försäljningen anses vara reglerade med undantag av eventuellt oguldna utskylder och arrendeavgälder. Skulle huvudgårdsslotten däremot komma att försäljas till annan än sterbhuset, borde köpare såväl av huvudgården som av övriga försäljningslotter i blivande köpehandlingar tillförbindas att, därest kronan nödgades till egendomens arrendator utgiva ersättning för av denne till äventyrs å lotterna verkställd höstplöjning, trädesbruk och sådd, gottgöra kronan vad kronan i sådant hänseende erlagt.

Departements- Jag har ej något att erinra mot disposition av egendomen i enlighet med
chefen. domänstyrelsens förslag och hemställer förty, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

ej mindre att av kronoegendomen ⁶⁷/₈₂ mantal Berga eller Berg nr 1 i Hallsbergs socken av Örebro län följande lotter med förut angivna arealer och saluvärden må försäljas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. nämligen dels huvudgårdsslotten med en areal av 30.6304 hektar och omfattande egendomen med undantag av de å det i ärendet företedda, av distriktslantmätaren Sandelin år 1933 upprättade avstyckningsförslaget med nr 1—6 samt 9 och 10 betecknade tomterna med hembuds rätt enligt 9 § förordningen för Herman Johanssons dödsbo, dels o c k nyssnämnda byggnadstomter med undantag av tomten nr 10 efter anbud under hand jämlikt 15 § samma förordning,

än även att sistnämnda med nr 10 betecknade lott må överföras från domänstyrelsens till riksantikvarieämbetets förvaltning;

skolande vad försäljningarna angår i övrigt iakttagas, *att* lotterna försäljas med tillträdes rätt den 14 mars 1937, *att* lotterna försäljas i det skick, vari de vid tillträdet befinna sig, *att* endast kronan tillhöriga hus och anläggningar ingå i försäljningarna, *att* förebehåll göres för de jämkningar i lotternas gränser och arealer, som vid avstyckningsförrättning kunna befinnas erforderliga, *att*, därest huvudgårdsslotten kommer att förvärfvas av nuvarande arrendatorn, Herman Johanssons dödsbo, samtliga de dödsboet och kronan tillkommande, på arrendekontraktet om kronoegendomen grundade rättsanspråk gentemot varandra med undantag av anspråk på oguldna arrendeavgälder och skatter skola i och genom försäljningen anses vara reglerade, *att* köpare av huvudgårdsslotten ävensom köpare av övriga till försäljning avsedda lotter skola, för den händelse huvudgårdsslotten försäljes till annan än arrendatorn, vara pliktiga att, därest kronan nödgas till

denne utgiva ersättning för av arrendatorn till äventyrs verkställd höstplöjning, trädesberedning och sådd, gottgöra kronan för vad kronan i sådant hänseende erlagt, samt att innehavare av över kronoegendomen med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar förbehålles rätt att hava ledningarna kvarstående och nyttja desamma utan rätt för köpare till annan ersättning än gottgörelse av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningarna ävensom för skada, som förorsakas å kreatur.

18:o.

Genstorp nr 2 i Örebro län.

Kronoegendomen 1 mantal Genstorp nr 2 i Viby socken av Örebro län är för tiden intill den 14 mars 1937 utarrenderad till John Karlsson mot en årlig avgäld av dels 11 hektoliter vete, 23 hektoliter havre och 168.5 kilogram smör, dels därutöver 700 kronor. Karlsson har enligt domänstyrelsens transportresolution den 18 januari 1929 övertagit arrendet av egendomen från sin fader Per August Carlsson, till vilken egendomen senast varit utarrenderad för tiden från den 14 mars 1916.

Egendomen har under år 1932 besiktigats av kronojordstyckningsakkunliga.

Den 20 september 1933 har uppskattningsförrättning hållits å egendomen. Av det över förrättningen upprättade instrumentet samt en av distriktslantmätaren H. Aspling år 1912 över egendomen upprättad karta med beskrivning och övriga till ärendet hörande handlingar inhämtas bland annat följande.

Kronoegendomen, som är uppdelad i två skiften samt belägen 8 kilometer från Vretstorps järnvägsstation, har en areal av 75.279 hektar, varav 48.347 hektar tomt och åker, 1.236 hektar äng, 24.076 hektar avrösningsjord och 1.02 hektar impediment. Av arealen belöpa, enligt ett av distriktslantmätaren Birger Sandelin år 1933 upprättat avstyckningsförslag, å torpet Stigen 7.135 hektar, varav 2.125 hektar åker, 0.499 hektar äng och tomt samt 4.511 hektar avrösningsjord.

Kronan tillhöriga byggnader å egendomen äro på grund av sin ålder ej så tillfredsställande. Behov föreligger av bostad för gift arbetare och av ny ladugård.

Egendomens åkerjord består av godartad lermylla, sandmylla och någon mulljord.

Kronoegendomen har del i Grimstens häradsallmänning, varifrån för egendomen i regel erhålles en årlig avkastning av 30 kubikmeter skog å rot.

Taxeringsvärdet å egendomen utgör 50,200 kronor, varav 44,000 kronor å inägora och 6,200 kronor å skogsmarken.

Egendomen besväras av odlingslån med en annuitet av 93 kronor 72 öre, vilket lån enligt uppgift skall vara slutbetalt år 1938.

Kronojordsstyckningssakkunniga hava föreslagit, att, då behov av byggnadsarbeten å egendomen förestode samt arrendatorn önskade köpa densamma, egendomen försålles i två lotter: huvudgården och torpet Stigen.

Egnahemsnämnden har föreslagit fortsatt utarrendering av egendomen.

Domänintendenten har ifrågasatt, huruvida icke egendomen i sin helhet borde försäljas till arrendatorn, vars släkt brukat egendomen sedan 1770-talet.

Uppskattningsnämnden har föreslagit, att huvudgården med en areal av 68.144 hektar, varav 46.222 hektar tomt och åker, 0.737 hektar äng och odlingsmark, 19.565 hektar avrösningsjord och 1.62 hektar impediment, till försäljning hembjödtes arrendatorn John Karlsson, samt att torpet Stigen med angiven areal försålles med hembuds rätt för lantbrevbäraren Erik Severin Hurtig. — Hurtig vore svärson till torparen And. Gustaf Jansson, vilken sedan 40 år tillbaka bebott torpet Stigen men på grund av hög ålder och nedsatta krafter ej önskade köpa detsamma. — Nämnden har saluvärderat *dels* till huvudgårdsslotten hörande tomt, åker och äng till 35,500 kronor — vartill skulle läggas värdet av lotten tillhörande avrösningsjord och växande skog samt avkastning från Grimstens häradsallmanning — *dels ock* torplotten till 3,000 kronor, varav 570 kronor för skog och skogsmark, samt 400 kronor för torplottens beräknade andel i förenämnda allmanning. Skulle egendomen behållas i kronans ägo erfordrades, enligt nämndens mening, förutom nybyggnad av såväl arbetarbostad som ladugård, anläggning av cementerad gödselstad med murar och brunn samt dränering med rör av cirka 35 hektar åker enligt plan av sakkunnig.

Arrendatorn John Karlsson har skriftligen förklarat, att han vore villig att för egendomen tillhörande åker och byggnader med undantag av torpet Stigen tillhörande åker och byggnader erlægga en köpeskilling av 35,500 kronor, vartill skulle läggas normalt värde å egendomens utmark och växande skog samt egendomens andel i förenämnda häradsallmanning, allt under förutsättning att avträdessyn å egendomen ej hålles och ersättning för nuvarande brister å egendomen ej behövde inbetalas till kronan. Därjämte har *Hurtig* avgivit skriftlig förklaring, att han godkände det av uppskattningsnämnden föreslagna saluvärdet, 3,000 kronor, å torplägenheten.

Uppskattningsnämnden har verkställt saluvärderingen under förutsättning, att egendomen försålles i befintligt skick. Nämnden har icke funnit skäl föreslå särskilda villkor angående salulotternas användning eller om återköpsrätt. Skulle likväl föreskrifter i berörda avseenden anses böra ifrågakomma, borde saluvärdena enligt nämndens uppfattning nedsättas med 10 procent.

Överlantmätaren i länet har förklarat, att den för avstyckning ifrågasatta torplägenheten syntes vara av beskaffenhet att kunna såsom särskild fastighet avskiljas från kronoegendomen i övrigt.

Jägmästaren, som verkställt värdering av avrösningsjord och växande skog å huvudgårdsslotten, har i berörda hänseenden åsatt lotten ett värde av 14,300 kronor.

Överjägmästaren har förklarat, att han icke hade något att erinra mot försäljning av lotterna och dem åsatta saluvärden.

Med skrivelse den 17 november 1936 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning samt därvid för egen del anfört följande.

Det skulle kunna sättas i fråga, huruvida icke det för sig belägna utskiftet Ön borde upplåtas som en särskild lott. Domänintendenten hade emellertid härutinnan under hand förklarat, att, då egendomen — som alltsedan slutet av 1700-talet innehafts av den släkt, arrendatorn John Karlsson till-

hörde — blivit uppodlad av medlemmar av samma släkt, starka billighets-skäl talade för försäljning av hela egendomen med undantag av torplotten till Karlsson, såsom uppskattningsnämnden också föreslagit. Med hänsyn härtill hade styrelsen icke velat motsätta sig nämndens försäljningsförslag. — Vad huvudgårdslotten beträffade — till vilken John Karlsson vid försäljning hade hembuds rätt jämlikt 9 § första stycket förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. — hade jägmästaren emellertid icke verkställt uppskattning av värdet å lotten belöpande andel i allmänning. Då värdet av denna andel icke kunde uppskattas lägre än 3,350 kronor, komme saluvärdet å huvudgårdslotten att utgöra 53,150 kronor, till vilket pris Karlsson också — enligt av styrelsen under hand införskaffad förklaring — förmått sig vilja köpa huvudgårdslotten.

För ett beslut om försäljning av huvudgårdslotten erfordrades riksdagens medverkan. Vad torplotten anginge, syntes denna visserligen kunna försäljas med stöd av det Kungl. Maj:t i riksdagens skrivelse den 9 mars 1932, nr 76, lämnade särskilda bemyndigande, men lämpligheten bjöde, att denna fråga upptoges till avgörande i samband med frågan om huvudgårdens försäljning.

Jag finner mig kunna biträda det av domänstyrelsen tillstyrkta försäljningsförslaget och hemställer förty, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, *Departement's-
chefen.*

att kronoegendomen 1 mantal Genstorp nr 2 i Viby socken av Örebro län må försäljas i två lotter, nämligen

dels enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. *huvudgårdslotten* med en areal av 68.144 hektar och ett saluvärde av 53,150 kronor med hembuds rätt jämlikt 9 § första stycket förordningen för John Karlsson,

dels ock ett å av distriktslantmätaren Birger Sandelin år 1933 upprättat avstyckningsförslag angivet område (*torplägenheten Stigen*) med en areal av 7.135 hektar och ett saluvärde av 3,000 kronor till lantbrevbäraren Erik Severin Hurtig för en saluvärdet motsvarande köpeskillning;

skolande vid försäljningarna i övrigt iakttagas, *att* lotterna försäljas med tillträdes rätt för köpare den 14 mars 1937, *att* lotterna överlåtas i det skick, vari de vid tillträdet befinna sig, *att* endast kronan tillhöriga hus och anläggningar å lotterna ingå i försäljningarna, *att* förbehåll göras för de gränsjämkningar, som vid blivande avstyckning av torplägenheten Stigen kunna komma att bestämmas, *att* innehavare av över egendomen med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar förbehålles rätt att hava ledningarna kvarstående å egendomen samt nyttja desamma utan rätt för köpare till annan ersättning än av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningarna ävensom för skada, som förorsakas å kreatur,

att med avseende å huvudgårdsslotten varken kronan eller köparen i egenskap av arrendator av egendomen i dess helhet skall äga framställa ersättningsanspråk mot varandra på grund av arrendeavtalet med undantag dock för anspråk å tilläventyrs oguldna arrendeavgälder och skatter för egendomen, att betalningsansvaret för ett egendomen besvärande lån ur statens avdikningslånefond jämte ränta skall åvila huvudgårdsslotten, att med torplägenheten skall följa rätt till nödiga utfartsvägar över huvudgårdsslotten, samt att med avseende å torplägenheten nämnda förordning den 6 juni 1929 i övrigt skall i tillämpliga delar gälla.

19:o.

Luggavi nr 1 i Örebro län.

Kronoegendomen 1 mantal Luggavi nr 1 i Kräklinge socken av Örebro län är genom domänstyrelsens den 14 januari 1927 upprättade kontrakt utarrenderad för tiden 14 mars 1927—14 mars 1937 mot en årlig avgäld av 1,150 kronor.

Uppskattningsförrättning har hållits å egendomen under år 1934. Av det vid förrättningen förda protokollet jämte övriga handlingar i ärendet, däribland en av förste lantmätaren Ernst Fjellman år 1903 över egendomen upprättad karta med beskrivning, inhämtas bland annat:

Egendomen, förlagd i ett sammanhängande skifte, är belägen 22 kilometer från Örebro och 9 kilometer från Fjugesta järnvägsstation samt innehåller en areal av 53.2980 hektar, därav 31.4590 hektar tomt och åker, 6.0610 hektar äng och 15.7780 hektar skogsmark och impediment.

Åkern är svag och utgöres till stor del av odlad äng, det så kallade Kräklingekärret. Ängen är stenig och av ringa värde. Betesmarken är obetydlig och igenvuxen med skog. Skogsmarken är växtlig.

Torp finnas ej å egendomen.

Egendomen har del i Hardemo häradsallmänning.

Kronans å egendomen varande hus äro i gott stånd och motsvara ungefärligen egendomens behov. Möjligen torde erfordras nybyggnad av en arbetarebostad.

Uppskattningsnämnden har föreslagit egendomens försäljning i en lott och åsatt densamma ett saluvärde av 42,900 kronor, därav 8,400 kronor för skog och skogsmark och 800 kronor som kapitaliserat värde av utdelningen från häradsallmänningen.

Värderingen är verkställd under förutsättning, att egendomen överlåtes utan syn; och har vid värderingen hänsyn tagits till det förbättrade skick, vari egendomen nu befinner sig på grund av utav arrendatorn verkställd täckdikning av 22.64 hektar åker.

Nämnden har icke funnit skäl föreslå särskilda villkor rörande egendomens användning eller om återköpsrätt. Skulle föreskrifter likväl härutinnan erfordras, har nämnden förordat en nedsättning i saluvärdet med minst 10 procent.

Egendomen skulle hembjudas nuvarande arrendatorn Karl Alfred Jansson, vilken innehaft egendomen sedan år 1927. Dessförinnan har Janssons fader från år 1887 arrenderat egendomen. Då arrendator Jansson emellertid vid arrendetidens utgång ansetts icke hava kunnat tillgodogöra sig sådan nytta av den av honom verkställda täckdikningen, att den svarar mot de av honom för densamma havda kostnaderna, har nämnden föreslagit, att egendomen skulle hembjudas honom mot ett med 1,400 kronor nedsatt saluvärde eller 41,500 kronor.

Arrendatorn har förklarat sig villig inköpa egendomen för sistnämnda belopp.

Överjägmästaren har icke haft något att erinra mot försäljning av egendomen.

Domänstyrelsen har med skrivelse den 20 oktober 1936 underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid anfört:

Styrelsen funne i likhet med uppskattningsnämnden det vara för statsverket mest ekonomiskt att försälja egendomen. Någon avstyckning av obebbyggda lägenheter torde med hänsyn till svårigheten att försälja sådana icke böra företagas. Egendomen borde därför överlåtas i en lott samt hembjudas arrendatorn av egendomen, Karl Alfred Jansson.

Mot det uppskattade värdet, 42,900 kronor, hade styrelsen ingen erinran, men funne styrelsen i likhet med nämnden på de av denna anförda skäl, att, därest Jansson begagnade sig av hembudsrätten vid försäljningen, han borde komma i åtnjutande av avdrag å saluvärdet med det föreslagna beloppet 1,400 kronor.

Egendomen borde försäljas med full och oinskränkt äganderätt och i befintligt skick. Därest egendomen komme att förvärfvas av arrendator Jansson, borde Jansson och kronan tillkommande, på arrendekontraktet om egendomen grundade rättsanspråk gentemot varandra med undantag av anspråk på oguldna arrendeavgälder och skatter anses vara reglerade i och genom försäljningen. Skulle däremot egendomen komma att försäljas till annan än arrendator Jansson, borde köparen i blivande köpehandling tillförbindas att, för så vitt kronan nödgades till arrendatorn utgiva ersättning för till äventyrs av honom verkställd höstplöjning, trädesbruk och sådd, gottgöra kronan för kronans i sådant hänseende havda utlägg.

Jag biträder det av domänstyrelsen tillstyrkta försäljningsförslaget och *Departements-* hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, *che/en.*

att kronoegendomen 1 mantal Luggavi nr 1 i Kräklinge socken av Örebro län må med tillträdesrätt den 14 mars 1937 och mot ett saluvärde av 42,900 kronor försäljas jämlikt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. med hembuds rätt enligt 9 § förordningen för Karl Alfred Jansson, vilken, därest han begagnar sig av nämnda rätt, skall erhålla avdrag å saluvärdet med 1,400 kronor, och under villkor i övrigt, att egendomen försäljes i befintligt skick, att endast kronan tillhöriga hus och anläggningar ingå i försäljningen, att, därest egendomen kommer att förvärfvas av arrendator Jansson, samtliga denne och kronan tillkommande, på arrendekontrak-

tet om egendomen grundade rättsanspråk gentemot varandra med undantag av anspråk på oguldna arrendeavgälder och skatter skola i och genom försäljningen anses vara reglerade, att köpare av egendomen, för den händelse densamma försäljes till annan än egendomens arrendator, skall vara pliktig att, därest kronan nödgas till arrendatorn utgiva ersättning för till äventyrs av denne verkställd höstplöjning, trädesbruk och sådd, gottgöra kronan för vad kronan i sådant hänseende erlagt, samt att innehavare av över egendomen med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar förbehålles rätt att hava ledningarna kvarstående å egendomen och nyttja desamma utan rätt för köparen till annan ersättning än gottgörelse av ledningarnas innehavare för skada till följd av reparation, förändring eller tillsyn av ledningarna ävensom för skada, som förorsakas å kreatur.

20:o.

Ålsta nr 3 och 5 i Örebro län.

Kronoegendomen Ålsta nr 3 litt. C och nr 5 litt. G om tillsammans 1 $\frac{3}{4}$ mantal i Hallsbergs socken av Örebro län har genom ett av domänstyrelsen den 1 april 1915 upprättat kontrakt varit utarrenderad för tiden 14 mars 1916—14 mars 1936 mot en årlig avgäld av 2,025 kronor. I avvaktan på lösningen av frågan om egendomens disposition efter sistberörda tidpunkt har egendomen utarrenderats ytterligare ett år eller till den 14 mars 1937 mot samma avgäld.

Uppskattningsförrättning har hållits å egendomen under år 1933. Av handlingarna i ärendet, däribland två kartor jämte beskrivningar, den ena omfattande egendomens inägor och år 1912 upprättad av distriktslantmätaren H. Aspling och den andra omfattande egendomen i dess helhet och upprättad år 1913 av vikarierande lantmätaren Carl Rosén, inhämtas bland annat:

Egendomen, förlagd i tre skiften, är belägen 5 kilometer från Hallsberg och innehåller en areal av cirka 123.0800 hektar, därav 43.4930 hektar åker, 6.7870 hektar äng och betesmark, cirka 64 hektar skogsmark och cirka 8.80 hektar annan avrösningsjord.

Åkern består av godartad lermylla, sandmylla och något klapperstensjord. Betesmarken utgöres av till kulturbete utlagd åker. Skogsmarken är god.

Egendomen har del i Kumla häradsallmänning och erhåller därifrån utdelning för 2 förmedlade mantal med 120 kronor per år.

Inga torp eller lägenheter finnas å egendomen.

Kronans å egendomen varande byggnader äro med undantag av manhuset, som är i gott skick, i dåligt stånd och delvis olämpliga för egendomen. Arbetarbostaden, ladugården, svinhuset och redskapshuset tarva omedelbar ombyggnad.

Med hänsyn till förberörda nybyggnad och de därmed förenade kostnader-

na har uppskattningsnämnden funnit det vara för statsverket mest ekonomiskt att få egendomen försåld. Nämnden har, då inga lämpliga spekulanter å avstyckningar från egendomen anmält sig, föreslagit egendomens försäljning i en lott. — Visserligen hade ägaren av den från egendomen förut avstyckade och försålda bostadslägenheten Fritsberg 2¹, Nils Johansson, hos nämnden gjort framställning att för utökning av lägenheten få förvärva 4 hektar skogsmark av egendomen, men, då enligt vad nämnden upplyst dels den vid uppskattningsförrättningen närvarande lantmätaren meddelat, att avstyckning av området för sammanläggning med lägenheten icke låte sig göra, dels Johanssons ekonomiska ställning vore synnerligen svag, har nämnden funnit sig icke böra tillstyrka framställningen.

Egendomen har åsatts ett saluvärde av 79,800 kronor, därav 32,600 kronor för skog och skogsmark och 3,200 kronor motsvarande kapitaliserade värdet av utdelningen från häradsallmänningen.

Saluvärderingen av egendomen är verkställd under förutsättning, att egendomen försäljes i det skick, vari egendomen nu befinner sig. Nämnden har icke funnit skäl föreslå särskilda villkor rörande egendomens användning och återköpsrätt. Skulle likväl föreskrifter härutinnan anses böra ifrågakomma, har nämnden förordat en nedsättning i saluvärdet med minst tio procent.

Nämnden har förordat, att egendomen skulle erbjudas nuvarande arrendatorn, Herman Persson, till inköp. Persson, som sedan år 1912 arrenderat egendomen och sålunda vore hembudsberättigad, skulle få förvärva egendomen utan syn.

Persson har även, under förutsättning av att syn icke behövde hållas vid arrendets upphörande, förklarat sig vilja inköpa egendomen till det åsatta saluvärdet.

Överjägmästaren har icke haft något att erinra mot försäljningsförslaget.

Med skrivelse den 29 oktober 1936 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid anfört följande.

Styrelsen ansåge i likhet med nämnden och av skäl, som av nämnden anförts, att egendomen borde avyttras. Någon uppdelning av egendomen borde icke förekomma.

Egendomen borde försäljas med full och oinskränkt äganderätt och överlåtas i befintligt skick med tillträde för en blivande köpare räknat från den 14 mars 1937.

Egendomen borde hembjudas arrendator Herman Persson. Därest egendomen förvärvades av denne, borde samtliga mellan honom och kronan förefintliga, på gällande arrendekontrakt grundade rättsanspråk med undantag av anspråk på till äventyrs oguldna arrendeavgälder och utskylder i och genom försäljningen anses vara reglerade. Skulle egendomen icke av Persson förvärvas, borde blivande köpare, försåvitt kronan nödgades att till egendomens arrendator utgiva ersättning för höstplöjning, trädesbruk och sådd, som å egendomen av arrendatorn verkställts, tillförbindas att gottgöra kronan, vad kronan i berörda hänseende visade sig hava utgivit.

Då jag intet har att erinra mot det framlagda försäljningsförslaget, hem- *Departements-*
ställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen, *chefen.*

att den i Hallsbergs socken av Örebro län belägna kronoegendomen Ålsta nr 3 litt. C och nr 5 litt. G om tillsammans 1 ³/₄ mantal må med ett saluvärde av 79,800 kronor

försäljas jämlikt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. med hembuds rätt enligt 9 § förordningen för Herman Persson samt under villkor i övrigt, att egendomen försäljes med tillträde för köpare, räknat från den 14 mars 1937, att egendomen försäljes i det skick, vari den vid tillträdet befinner sig, att endast kronan tillhöriga hus och anläggningar ingå i försäljningen, att därest arrendatorn Herman Persson kommer att förvärva egendomen, samtliga mellan honom och kronan förefintliga, på gällande arrendekontrakt grundade rättsanspråk med undantag av sådana anspråk, som avse till äventyrs oguldna arrendeavgälder och skatter, skola i och genom försäljningen anses vara reglerade, att, för så vitt egendomen kommer att förvärfvas av annan än arrendator Persson samt kronan nödgas till arrendatorn utgiva ersättning för av denne å egendomen verkställd höstplöjning, trädesbruk och sådd, egendomens blivande köpare skall vara pliktig att gottgöra kronan, vad kronan i berört hänseende erlagt, samt att innehavare av över egendomen med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar förbehålles rätt att hava ledningarna kvarstående och nyttja desamma utan rätt för köparen till annan ersättning än av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation och tillsyn av ledningarna ävensom för skada, som förorsakas å kreatur.

Statsrådets övriga ledamöter instämma i vad departementschefen hemställt i de under 1:o—20:o. här ovan antecknade ärenden.

Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämnar bifall till vad departementschefen hemställt samt förordnar, att till riksdagen skall avlätas proposition i ämnet av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Hugo Nordlander.